

TARTU ÜLIKOOL
ÕIGUSTEADUSKOND
Eraõiguse osakond

Ulrika Kõiv

**AVALIK-ÕIGUSLIKE NÕUETE AEGUMINE
FÜÜSILISTE ISIKUTE PANKROTI- JA
KOHUSTUSTEST VABASTAMISE MENETLUSE AJAL**

Magistritöö

Juhendaja
Mari Schihalejev PhD

Tartu
2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. AEGUMINE KUI VALDKONNAPÕHINE ÕIGUSINSTITUUT	9
1.1. Eri liiki nõuete aegumine	9
1.2. Avalik-õiguslike nõuete sissenõudmise lõpetamine aegumise tõttu.....	14
2. PANKROTIMENETLUSE ETAPPIDE SEOSSED NÕUETE AEGUMISEGA.....	17
2.1. Nõuete aegumine maksejõuetusavalduse menetlemise kestel	17
2.1.1. Nõuete aegumistähtaja kulgemine enne pankroti väljakuulutamist	17
2.1.2. Maksejõuetusavalduse tagamisest tulenev mõju nõuete aegumisele	20
2.2. Nõuete aegumine pärast pankroti väljakuulutamist.....	23
2.2.1. Pankroti väljakuulutamise tagajärjed enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete sissenõudmisele ja aegumisele	23
2.2.2. Pankrotimenetluse kestel tekkinud nõuete sissenõudmine ja aegumine	30
2.2.3. Nõuete sundtäitmine ja aegumistähtjad pärast pankrotimenetluse lõppemist	35
2.2.4. Aegumise katkemine täitedokumendi täitmiseks esitamisega	39
3. KOHUSTUSTEST VABASTAMISE MENETLUSE JA AEGUMISE REGULATSIOONI VAHELISED SEOSSED.....	42
3.1. Kohustustest vabastamise menetluse läbiviimine ja kestus	42
3.2. Sissenõude keeld kohustustest vabastamise menetluse ajal	51
KOKKUVÕTE	56
TIME LIMITATION PERIODS FOR PUBLIC-LAW CLAIMS UNDER NATURAL PERSONS' BANKRUPTCY PROCEDURE AND UNDER THE PROCEDURE TO RELEASE A DEBTOR FROM OBLIGATIONS	61
KASUTATUD ALLIKAD.....	66
Viidatud kirjandus.....	66
Õigusaktid.....	69
Kasutatud kohtupraktika.....	69
Lühendid	71

SISSEJUHATUS

Pankrotimenetluse kaudu antakse makseraskustesse sattunud füüsilistele isikutele võimalus rahaliste kohustuste täitmisest vabanemiseks. Alates 2004.a jaanuarist lisati pankrotiseadusesse¹ (PankrS) eraldi peatükk füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise kohta.² Nii Eesti kui ka mitmete teiste Euroopa riikide, sh Saksamaa, õiguses lähtuti kohustustest vabastamise menetluse instituudi väljatöötamisel USA fresh-start teooriast.³ USA ülemkohus leidis juba 1934.a, et pankrotiseaduse peamine eesmärk on vabastada aus võlgnik ülejõukäivatest kohustustest ning võlgnikule tuleks anda uus võimalus majanduslikuks toimetulekuks.⁴

Kohtupraktikas on levinud seisukoht, et kohustustest vabastamise võimalus on ette nähtud neile, kelle majanduslik olukord on eriti raske, et võimaldada võlgnikule uus majanduslik algus ja anda talle uus võimalus normaalseks majanduslikuks ja sotsiaalseks eluks.⁵ Võlgniku püsivad makseraskused mõjutavad lisaks võlgnikule endale nii võlausaldajaid kui ka tervet ühiskonda, aga ka tema pereliikmeid.⁶ Seega realiseerub võlgniku kohustustest vabastamisega ka teine eesmärk, milleks on majanduskeskkonna tervendamine.⁷

Võlgnike seas on levinud teadmine, et kohustustest vabanemiseks pankrotimenetluse kaudu piisab pankrotiavalduse esitamisest ja võlad kustutatakse.⁸ Töö autori arvates võlgnikud sageli pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse vahelist piiri ei erista. Ekslik on ka arusaam, et kui kohus otsustab võlgniku kohustustest vabastada, siis vabaneb võlgnik kõigist

---

¹ Pankrotiseadus. – RT I 2003, 17, 95...RT I, 01.03.2023.11.

² P. Varul. Pankrotiseaduse uued parandusettepanekud. Juridica 2008/6, lk 359.

³ Pankrotiseaduse eelnõu (1085 SE I) algtekst ja seletuskiri, lk 57 - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/7f777586-e72c-319a-a0e7-3133fa683678/Pankrotiseadus> (21.04.2023).

⁴ Supreme Court of United States. 292 U.S. 234 (1934). Local Loan CO. v. Hunt. No. 783, 244. - https://scholar.google.com/scholar_case?case=7870978431784548905&q=292+U.S.+234&hl=en&as_sdt=800006 (21.04.2023).

⁵ RKTkm 3-2-1-121-11 p 12, RKTkm 3-2-1-46-13 p 11.

⁶ World Bank Report on the Treatment of the Insolvency of Natural Persons. – <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/1780a7a6-1e04-53bd-99c8-dde06425bf3e/content> (21.04.2023), p 27.

⁷ K. Priimägi. “Fresh Start” teooria rakendamine kohustustest vabastamise menetluses. Magistritöö. Juhendaja Anto Kasak. Tallinn: Tartu Ülikool 2017, lk 8-9. - https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57067/priimagi_ma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y (21.04.2023).

⁸ L. Loide. Arvamuse esitamine maksejõuetusõiguse revisjoni ettevalmistamisele. Tartu Maakohus. 08.10.2015 nr 12-1/15/9861. - [tartu_maakohtu_ettepanekud.pdf\(just.ee\)](https://www.tartu.maakohtu.ettepanekud.pdf(just.ee)) (21.04.2023).

olemasolevatest võlgadest, sh nendest, mis on tekkinud pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist, kas pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajal.

Eestis võeti pankrotiseadus esmakordselt vastu 1992.a. Kolmekümne aasta kestel on pankrotiseadust mitmel korral olulisel määral muudetud.⁹ Viimati alustati Eestis ettevalmistusi maksejõuetusõiguse moderniseerimiseks 2015.a. Maksejõuetusõiguse revisjoni esimeses etapis tegeleti pankrotimenetluse regulatsiooni kaasajastamisega ning selle tulemusel jõustusid alates 01.02.2021 pankrotiseaduse muudatused. Revisjoni teises etapis keskenduti saneerimise, võlgade ümberkujundamise ja kohustustest vabastamise menetlusele. Muudatuste tulemusena jõustus 01.07.2022 füüsilise isiku maksejõuetuse seadus¹⁰ (FiMS), millega toodi võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadusest¹¹ (VÕVS) füüsilise isiku võlgade ümberkujundamise regulatsioon ja pankrotiseaduses sisalduv kohustustest vabastamise regulatsioon ühte seadusesse. Sellega muudeti füüsilise isiku maksejõuetusmenetlused kiiremaks, tõhusamaks, füüsilisest isikust võlgnikule sobivamaks ja kaasaegsemaks.¹²

Regulatsiooni muutmise vajadus oli tingitud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 20. juuni 2019. aasta saneerimise ja maksejõuetuse direktiivist (edaspidi direktiiv)¹³. Liikmesriigid peavad tagama, et üleliigsetes võlgades ettevõtjatel on juurdepääs vähemalt ühele menetlusele, mille tulemusel on võimalik võlgadest täielikult vabaneda.¹⁴ Eesti õiguses on laiendatud direktiivist tulenevat võlgadest vabastamise võimalust ka füüsilistele isikutele, kes ei ole füüsilisest isikust ettevõtjad.¹⁵ Eesti õigus võimaldab võlgnikul kohustustest vabastamise menetluse kaudu vabaneda ka enda süülise tegevuse tõttu tekkinud rahalistest kohustustest. Ühest vähestest riikidest ei paku Leedu

---

⁹ P. Varul. Pankrotiseadus: 30 aastat reforme. Ettekanne rahvusvahelisel konverentsil “Maksejõuetusõiguse revisjon – uut maksejõuetusõiguses. Pankrotiseadus 30 aastat”. 8. detsembril 2022 Tartus. - <https://sisu.ut.ee/ps30/ettekanded> (21.04.2023).

¹⁰ Füüsilise isiku maksejõuetuse seadus. – RT I, 23.12.2022, 27.

¹¹ Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus. – RT I, 20.06.2022, 39.

¹² Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu seletuskiri (575 SE), lk 2. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e8d8a377-75b6-446e-81fd-11d0c256b73a/F%C3%BC%C3%BCsilise+isiku+maksej%C3%B5uetuse+seadus> (21.04.2023).

¹³ 20. juuni 2019. aasta Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv). – ELT L172/18.

¹⁴ EL 2019/1023, art 20.

¹⁵ K. Padu. Muudatused füüsilise isiku maksejõuetuse õiguses: füüsilise isiku maksejõuetuse seadus ning saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv. – Juridica 6/2021, lk 435-436.

pankrotiseadus kaitset võlgnikele, kelle maksejõuetus on tekkinud kuritegeliku tegevuse tagajärjel.¹⁶

Autorit ajendas valitud teemal kirjutama isiklik tööalane kokkupuude maksejõuetusmenetlustega. Autor on täheldanud pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse kestel kitsaskohti võlgnikult kohtumenetluses riigi kasuks välja mõistetud menetluskulude hüvitiste, väärteoasjades määratud rahatrahvide, karistusseadustiku¹⁷ (KarS) alusel mõistetud rahaliste karistuste ja maksunõuete sissenõudmisel. Kui võlgnikul tekivad enda pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse ajal uued võlgnevused riigi ees, ei ole pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse kestel võimalik asuda uusi võlgnevusi sisse nõudma seadusest tulenevate piirangute tõttu. Autor peab võimalikuks, et seetõttu lühema aegumistähtajaga nõuded aeguvad enne pankroti või kohustustest vabastamise menetluse lõppemist.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada, kas võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajal saab võlgniku vastu suunatud avalik-õiguslike nõuete sissenõudmine muutuda võimatuks aegumise tõttu. Eesmärgi saavutamiseks otsib autor vastuseid uurimisküsimustele:

- 1) Millised õigusnormid reguleerivad nõuete aegumist pankrotimenetluse erinevate etappide ja kohustustest vabastamise menetluse ajal?
- 2) Kas nõuete aegumistähtaja arvestamine peatub või katkeb võlgniku pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajaks?
- 3) Millised piirangud on sätestatud pankroti ja kohustustest vabastamise menetluse ajal nõuete sissenõudmisele?

Autorile ei ole teada, et Eestis oleks uuritud pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse seoseid nõuete aegumisega ja sellest lähtudes analüüsitud probleeme ja vajadust täiendavate meetmete kehtestamiseks, et tagada võlgniku ja võlausaldajate huvide proportsionaalne arvesse võtmine. Seetõttu on autor seadnud täiendavaks eesmärgiks töö

---

¹⁶ M. Schihalejev, T. Saarma jt. Conditions for the bankruptcy of natural persons: Which Baltic State is the most attractive for bankruptcy? – International Comparative Jurisprudence Vol. 7 No. 1 (2021), page 108. - <https://doi.org/10.13165/j.icj.2021.06.008>

¹⁷ Karistusseadustik¹. – RT I, 06.01.2023, 4.

uurimistulemustest lähtudes hinnata aegumise regulatsiooni muutmise vajadust pankroti- ja kohustustest vabastamise menetlusega seonduvalt.

Magistritöös keskendub autor füüsiliste isikute nõuete aegumisele. Juriidilisest isikust võlgnik üldjuhul likvideeritakse pärast pankrotimenetluse lõppemist. Registrist kustutamise järgselt ei ole võimalik enam esitada nõudeid juriidilisest isikust võlgniku vastu. Füüsilisest isikust võlgnik jätkab osalemist õiguskäibes. Üheks Eesti inimeste maksejõuetuks muutumise põhjuseks on olnud suutmatuse tarbimislaine tagasi maksta.¹⁸ Kui ennast kord juba “lõhki laenanud” ja seetõttu pankrotistunud isikutele ei ole ehk tulevikus võimalik enam kergekäeliselt laenu saada, siis elu paratamatu osana tekivad märkimisväärset osal pankrotivõlgnikel nii pankroti- kui ka kohustustest vabastamise menetluse ajal kohustused riigi ees.

Magistritöö fookuses on väärteloasjades määratud rahatrahvide, karistusseadustiku alusel mõistetud rahaliste karistuste, väärteo- ja kriminaalasjades võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud menetluskulude ja füüsiliste isikute maksukohustuste aegumine. Autor valis analüüsimiseks eelnimetatud nõuded põhjusel, et nende nõuete aegumist reguleerivad eriseadused ning füüsiliste isikute kuritegelik käitumine on sageli tema maksejõuetuse põhjuseks. Magistritöös uuritakse aegumist eelkõige sundtäitmise kontekstis.

Töös ei kirjeldata süvitsi pankrotimenetluse, maksukorralduse ja karistusõiguse aspekte. Kõiki neid valdkondi on eraldiseisvalt uuritud ja avaldatud nii teadusartikleid kui ka koostatud magistritöid. Samuti ei analüüsita pärandvara pankrotimenetlusega seonduvat. Surnud isiku suhtes ei algatata kohustustest vabastamise menetlust. Juhul kui võlgnik menetluse ajal sureb, otsustab kohus menetluse lõpetamise ja isiku kohustustest vabastamise või vabastamata jätmise (FiMS § 49 lg 4).

Töö on jagatud kolmeks peatükiks, mis omakorda jagunevad alapeatükkideks. Esimeses peatükis käsitletakse uuritavate nõudeliikide aegumise regulatsiooni, aegumistähtaegade pikkust ning valdkonnapõhiseid erisusi. Järgnevates peatükkides selgitatakse välja kas nn üldine regulatsioon muutub pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajal.

---

¹⁸ K. Staehr, M. Kukk. The over-indebtedness of European households: updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact – Final Report. Part 2: Country reports. Estonia, pp 104-106. - <https://ecd.eu/wp-content/uploads/2020/03/Alleweldt-et-al-2013-The-over-indebtedness-of-European-households-updated-mapping-of-the-situation-nature-and-causes-effects-and-initiatives-for-alleviating-its-impact-part-2.pdf> (12.04.2023).

Teises peatükis uuritakse nõuete aegumistähtaja peatumise ja katkemisega seonduvaid aspekte pankrotiavalduse esitamisest kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni, sh sissenõudepiiranguid enne ja pärast pankroti väljakuulutamist ning nende seoseid aegumisega, pankrotimenetluse lõpetamisest tulenevaid tagajärgi nõuete aegumisele ning pankrotimenetluse lõpetamise määruse tähendust.

Kolmandas peatükis uuritakse kohustustest vabastamise menetlusega kaasnevaid sissenõude piiranguid ja nende võimalikku mõju nõuete aegumisele. FiMS-ga muudeti oluliselt kohustustest vabastamise menetluse regulatsiooni. Aegumise seisukohast omavad tähendust eelkõige menetluse algatamise aeg ja menetluse kestus, mis pankrotiseaduses ja FiMS-s on oluliselt erinevad. Seetõttu uurib autor töös mõlemat regulatsiooni ja analüüsib muudatustest tulenevat mõju nõuete aegumisele. FiMS-i sättele viidates tuuakse paralleelse regulatsiooni olemasolul lisaks viide kuni 30.06.2022 kehtinud pankrotiseaduse vastavale sättele.

Magistritöös kasutab autor analüütilist ja võrdlevat uurimismeetodit. Analüüs baseerub Eesti õigusaktidel, mida autor analüüsib kohtupraktikas ja teoreetilises kirjanduses väljendatud seisukohtade kaudu. Võrdlevat analüüsi kasutab autor pankrotiseaduses ja FiMS-s sätestatud regulatsiooni võrdlemisel, samuti erinevates seadustes sisalduvate aegumistähtaegade peatumise- ja katkemise regulatsiooni võrdlemisel. Autor kasutab seaduste analüüsimisel nii grammatilist, süstemaatilist, loogilist kui ka teleoloogilist tõlgendamist. Töös analüüsitakse eelkõige tsiviilseadustiku üldosa seaduse¹⁹ (TsÜS), maksukorralduse seaduse²⁰ (MKS) ja karistusseadustiku aegumise sätteid koostoimes PankrS-e ja FiMS-i kohustustest vabastamise menetluse sätetega. Nõuete sundtäitmisega seonduvalt tugineb autor täiendavalt kriminaalmenetluse seadustiku²¹ (KrMS), väärteomenetluse seadustiku²² (VTMS) ja täitemenetluse seadustiku²³ (TMS) regulatsioonidele. Täiendavalt on allikateks seaduste seletuskirjad ja kommentaarid, maksejõuetusrevisjoni raames koostatud analüüsid ja erialaspetsialistide seisukohad. Töös keskendub autor Eesti õiguse uurimisele, mistõttu kasutatud allikad on peamiselt eesti keeles.

---

¹⁹ Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I, 20.06.2022, 33.

²⁰ Maksukorralduse seadus¹. – RT I, 11.03.2023, 63.

²¹ Kriminaalmenetluse seadustik¹. – RT I, 11.03.2023, 24.

²² Väärteomenetluse seadustik. – RT I, 27.01.2023, 26.

²³ Täitemenetluse seadustik¹. – RT I, 06.01.2023, 17.

Magistriööd iseloomustavad enim märksõnad: pankrotimenetlus, aegumine, maksejõuetus.

1. AEGUMINE KUI VALDKONNAPÕHINE ÕIGUSINSTITUUT

1.1. Eri liiki nõuete aegumine

Eesti õiguses ei ole ühte seadust, mis reguleerib kõikide nõude liikide aegumist. Samuti ei ole kõikidel nõuetel ühepikkune aegumistähtaeg. Erialakirjanduses leitakse, et aegumistähtaja määramine on seadusandja õiguspoliitiline otsus ja sõltub aegumise sisust.²⁴

V. Hansen ja J. Sootak leiavad et “aegumine kui konkreetse õigusvaldkonna instituut on valdkonnaspetsiifiline ning saab oma sisu vastava valdkonna teistest instituutidest: karistusõiguses süüteo ja karistusest, tsiviilõiguses nõudest. Aegumise olemuse ja tähtaegade ülekandmine ühest õigusvaldkonnast teise ei ole põhjendatud.”²⁵ Tsiviilõiguse, karistusõiguse ja avaliku õiguse aegumise instituudi olulisim ühistunnus on õigusrahu, mis tähendab, et õigus ei peaks juhtumile enam reageerima.²⁶

Aegumise mõiste on sätestatud TsÜS § 142 lg-s 1, mille kohaselt õigus nõuda teiselt isikult teo tegemist või sellest hoidumist (nõue) aegub seaduses sätestatud tähtaja (aegumistähtaeg) jooksul. “Pärast nõude aegumise tähtaja möödumist võib kohustatud isik keelduda oma kohustuse täitmisest ning nõude maksmapanek ei ole enam riiklikult garanteeritud.”²⁷ Seaduses sätestatud juhtudel aegumine peatub või aegumistähtaja arvestamine katkeb. Aegumise peatumise ja katkemise abil reguleeritakse nõude aegumisest võlausaldajale tulenevat ebaõiglust.²⁸

TsÜS-i 10. peatüki 2. ja 3. jaos sisalduvad aegumistähtajad tehingust tulenevate nõuete (lepingud, lepingueelsed läbirääkimised) ja seadusest tulenevate nõuete (sh kahju õigusvastasest tekitamisest ja alusetust rikastumisest tulenevad nõuded) aegumiseks. Sama peatüki 4. jaos on sätestatud erijuhtudest tulenevad aegumistähtajad. Üheks erandiks on TsÜS § 157 lg-s 3 sätestatud kümne aasta pikkune aegumistähtaeg, mida kohaldatakse pankrotimenetluses tunnustatud, kuid pankrotimenetluse lõppedes rahuldamata jäänud nõuetele. Viidatud sätte kohaldamist töös uuritavatele nõudeliikidele käsitletakse põhjalikumalt töö teises peatükis.

²⁴ H. Vootele, J. Sootak. Süüteo ja otsuse täitmise aegumine. *Juridica* V/2008, lk 293-298.

²⁵ *Ibidem*, lk 298.

²⁶ *Ibidem*. lk 293.

²⁷ P. Varul. Mida tähendab nõude aegumine ja mida see endaga kaasa toob? - Edasi-^{org}, 15.07.2020. - <https://edasi.org/62939/paul-varul-mida-tahendab-noude-aegumine-ja-mida-see-endaga-kaasa-toob/> (21.04.2023).

²⁸ V. Kõve. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. 10. ptk. 5 jg. Sissejuhatus, p 1. Komm vlj. Tallinn: Juura 2010.

TsÜS-i aegumistähtaegade regulatsioon ei ole ammendav ja eri seadustes sisaldub rida erisätteid.²⁹ Avalik õiguslike nõuete aegumist reguleerivad enamasti primaarselt nõudeid reguleerivad õigusaktid.³⁰ Rahalise ja varalise karistuse ning kriminaalmenetluse kulude, samuti rahalise trahvi ja vääртеomenetluse kulude aegumistähtajad sisalduvad KarS-s, maksuhalduri poolt sissenõutavate maksusummade³¹ aegumistähtajad MKS-s ning tsiviilasjades riigi kasuks välja mõistetud menetluskulude aegumistähtajad tsiviilkohtumenetluse seadustikus (TsMS).³² Tsiviilkohtumenetlusest tulenevaid avalik-õiguslikke nõudeid autor magistritöös ei käsitle. Pankrotiseadus ja FiMS ei reguleeri analüüsitava nõuete aegumistähtaegade pikkust.

Seega on iga konkreetse nõude liigi aegumisele vajalik läheneda valdkonnapõhiselt. Tuleb teada millist seadust ja sätet kohaldada, millisest kuupäevast alates arvestada aegumist, kas nõude täitmine on aegumistähtaja kestel peatunud või katkenud ning kui pikk on aegumistähtaeg. Lisaks tuleb arvestada seaduse redaktsioonide muutustest tulenevate rakendussätetega. Viimaste kajastamist ei pea autor käesolevas töös vajalikuks, kuivõrd töö eesmärk ei ole aegumise regulatsiooni kronoloogilise kujunemise uurimine.³³

Maksuvõla sundtäitmise kohta on MKS §-s 132 sätestatud eriregulatsioon. Maksukorralduse seaduse eelnõu seletuskirjas põhjendatakse, et sundtäitmise aegumistähtaja regulatsiooni eesmärk on, et maksukohustuslasele saabuks tema maksuvõlgade ja nende sissenõutavuse osas ettenähtava ajaperioodi jooksul õigusrahu ning et isikule oleks arusaadav, millise ajaperioodi jooksul on riigil õigus tema suhtes maksuvõla sissenõudmise eesmärgil sundi rakendada. “Sissenõudmistoimingute näol on tegemist isiku suhtes sunni rakendamisega maksuhalduri poolt. Seega peavad lubatud sissenõudmistoimingud olema proportsionaalsed ja piisavalt määratletud.”³⁴

---

²⁹ Kõve, V. TsÜS 10. ptk. Sissejuhatus, p 3.

³⁰ Kõve, TsÜS § 142, komm vlj. p 3.2.3.

³¹ Siinjuures on mõeldud MKS § 3 lg-s 2 nimetatud riiklikke makse ning tähtjaks tasumata maksukohustusel arvestatud intressi (MKS § 32 p 4).

³² Tsiviilkohtumenetluse seadustik¹. – RT I, 11.03.2023, 30.

³³ K. Kirsipuu käsitleb jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude ja muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumise kujunemislugu ajakirjas Õiguskeel 2021/3. - <https://www.just.ee/oigusloome-arendamine/oiguskeel/ajakiri-oiguskeel#item-3> (21.04.2023).

³⁴ Maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (414 SE) seletuskiri. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ea0f1693-6935-46ba-a4be-725a1c7fe046/Maksukorralduse%20seaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus> (21.04.2023).

MKS-i aegumise regulatsioon muutus oluliselt 01.01.2014. Aegumist puudutavalt võib välja tuua kolm olulisemat muutust: 1) Deklaratsiooni kui ka haldusakti alusel sissenõutava maksusumma sundtäitmise aegumistähtaeg lühenes seitsmelt aastalt viiele aastale; 2) Intressinõuete ja sunnirahade aegumistähtaeg pikenes ühelt aastalt viiele aastale; 3) Sundtäitmise aegumistähtaega ei katkesta enam maksuhalduri sundtäitmise toimingud.

Maksusummade ja muude maksuhalduri sissenõutavate rahaliste kohustuste sundtäitmise aegumistähtaeg on kõigil ühepikkune – viis aastat (MKS § 132 p 1-4). MKS-s sätestatud aegumistähtaeg erineb TsÜS-s sätestatud, valdavalt kolme või kümne aasta pikkusest aegumistähtaegadest. Sissenõudmise tähtaeg võib pikeneda kui esineb mõni aegumise peatumist või katkemist põhjustav asjaolu. Aegumistähtaeg algab deklaratsiooni alusel arvatud või haldusakti alusel sissenõutava maksusumma tasumise tähtpäeva saabumise aastale järgneva aasta 1. jaanuaril, maksuotsuse ja vastutusotsuse alusel sissenõutava maksusumma kättetoimetamise aastale järgneva aasta 1. jaanuaril, intressi- ja muude maksuhalduri sissenõutavate rahaliste kohustuste nõude esitamise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist. Maksunõuete sundtäitmise aegumistähtaeg katkemist käsitleb autor põhjalikumalt alapeatükis 2.1.1.

Süüteo ja karistusega seotud otsuste täitmisel tuleb lähtuda KarS §-s 82 sätestatud aegumistähtaegadest olenemata sellest, millises muus seaduses sätestatud süütegude eest on isikut karistatud, kuna KarS §-st 1 tulenevalt kohaldatakse karistusseadustiku üldosa sätteid mitte ainult KarS-s, vaid ka muudes seadustes sätestatud süütegude eest karistamiseks.³⁵ Kui trahvi sissenõudjaks on Maksu- ja Tolliamet, võib maksuhaldur viia täitemenetlust läbi TMS-s sätestatud korras ja MKS-s sätestatud mahus, kuid trahvinõuete sundtäitmise aegumise arvestamisele kohaldatakse KarS-i vastavat regulatsiooni, mitte maksunõuete sundtäitmise tähtaegu.³⁶ See tuleneb Eesti karistusõiguse süsteemi ülesehitusest, mis näeb ette kõigile väärtegadele ühetaolise aegumise regulatsiooni KarS-s, mitte eriseadustes.³⁷

---

³⁵ Vootele, H., Sootak, J.

³⁶ Seletuskiri maksukorralduse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (507 SE) juurde, lk 18 (VTMS § 204 lg 4). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/066eb9a9-b554-4728-b7ae-15fa4972b49a/maksukorralduse-seaduse-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus> (21.04.2023).

³⁷ Karistusseadustiku ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (360 SE) seletuskiri (361), lk 1. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ad9fa083-4f42-34f5-1243-7340aac5dead/karistusseadustiku-ja-maksukorralduse-seaduse-muutmise-seadus> (21.04.2023).

Riigikohus on leidnud, et karistusotsuse täitmise aegumise regulatsioon teenib eesmärki, et otsuse täitmine ei toimuks ebamõistlikult pika aja pärast ja isik oleks kaitstud olukorras, kus täitur või avaliku võimu esindaja ei suuda seaduses sätestatud tähtaja jooksul korraldada otsuse täitmist.³⁸ KarS §-s 82 sätestatud aegumistähtaegade eesmärk on kaitsta isikut riigi eest, kes ei ole suutnud tagada õigusjärelmite täitmist.³⁹ Amet, kelle pädevuses on rahaliste karistuste sissenõudmine peab järgima seaduses sätestatud tähtaegu, mis tähendab, et kui isik määratud tähtajaks nõuet ei tasu, tuleb asuda nõuet sundkorras sisse nõudma kindlaks määratud aja jooksul. Vastavalt TMS § 204 lg-le 1 toimub täitemenetlus kriminaalasjas mõistetud rahalise karistuse ja varalise karistuse sissenõudmiseks kohtutäiturile täitmiseks saadetud jõustunud kohtuotsuse alusel. Täitemenetlus väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi sissenõudmiseks toimub kohtutäiturile täitmiseks saadetud jõustunud kohtuotsuse või kohtuvälise menetleja otsuse alusel (TMS § 199).

Rahaliste karistuste sissenõudmisel tuleb eristada otsuse täideviimise aegumist ja otsuse täitmise aegumist. Esimesel juhul, kui seaduses sätestatud tähtajal ei ole nõuet asutud sisse nõudma, siis pärast tähtaja möödumist ei ole täitmiseks esitamine enam lubatud. Teisel juhul on nõue esitatud täitemenetluse seadustikus sätestatud korras kohtutäiturile sissenõudmiseks ning sissenõudmist tohib läbi viia kindla ajavahemiku jooksul.⁴⁰

Otsuse täideviimise ehk täitma asumise aegumist reguleerivad KarS § 82 lg 1 p-d 1-3. Otsusena tuleb käesolevas paragrahvis mõelda kriminaalmenetluses tehtud kohtulahendit ning väärteomenetluses tehtud kohtuvälise menetleja lahendit või kohtulahendit. KarS § 82 sisuks on karistatava teo ja selle eest mõistetud karistuse sideme katkemine.⁴¹ Rahaliste karistuste täitmise aegumine sõltub süüteo liigist ja kuriteo raskusastmest.⁴² Aegumist arvestatakse alates otsuse jõustumisest. Kui ei esine KarS § 82 lg 2 p-des 1-4 sätestatud otsuse täitmise peatumise aluseid, ei asuta otsust täitma, kui otsuse jõustumisest on möödunud 1) viis aastat esimese astme kuriteo asjas tehtud kohtuotsuse jõustumisest, 2) kolm aastat teise astme kuriteo asjas tehtud kohtuotsuse jõustumisest 3) üks aasta väärteo kohta tehtud otsuse jõustumisest.

---

³⁸ RKHKo 3-3-1-5-04 p 12.

³⁹ Pikamäe, P. KarS § 82, p 3.1. Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Juura 2021.

⁴⁰ Pikamäe, P. KarS § 82.

⁴¹ RKKKo 3-1-1-118-09 p 14.

⁴² Pikamäe, P. KarS § 82. p 3.1.

Kui kriminaalmenetluses või väärteomenetluses tehtud jõustunud lahendit ei ole KarS § 82 lg-s 1 sätestatud tähtaja jooksul täitmisele pööratud, mis rahalise nõude puhul tähendab, et nõuet ei ole täiturile sissenõudmiseks esitatud, ei ole pärast tähtaja möödumist õigus nõuet enam täitmiseks esitada. Samal põhjusel ei ole autori hinnangul võimalik esitada KarS § 82 lg-s 1 sätestatud tähtaja möödumisel nõuet pankrotimenetluses.

Juhul kui otsus pankroti väljakuulutamise ajaks ei ole jõustunud, ei ole ka otsuse täitmistähtaja kulgemine alanud. Jõustumata kohtumäärus ei ole täitedokument TMS § 2 lg 1 mõttes, mistõttu tuleb nõuet pankrotimenetluses tunnustada tingimusliku nõudena ning nõuet ei ole võimalik lugeda kaitsmiseta tunnustatuks PankrS § 100³ lg 4 alusel. Tingimusliku nõude rahuldamine pankrotimenetluses on võimalik vaid juhul, kui kohtumenetlus lõppeb enne pankrotimenetluse lõppemist ja otsus jõustub.

KarS § 82 lg-d 4 ja 5 reguleerivad otsuse täitmise ehk täitemenetluse läbiviimise aegumistähtaega, st olukorda, kus sissenõudja (riik) on asunud rahalist karistust või rahatrahvi sisse nõudma, kuid KarS § 82 lõigetes 4 või 5 sätestatud aja jooksul ei ole nõuet kas täielikult või osaliselt sisse nõutud. Väärteoasjas tehtud otsuse täitmine aegub nelja aasta möödumisel väärteoasjas tehtud otsuse jõustumisest ning kriminaalasjas tehtud otsuse täitmine seitsme aasta möödumisel kriminaalasjas tehtud otsuse jõustumisest. Aegumine peatub mõlemal juhul võlgniku vangistuses viibimise või aresti kandmise ajaks.

Seega on väärteoasjades määratud rahatrahvide, karistusseadustiku alusel mõistetud rahaliste karistuste ja väärteo- ja kriminaalasjades võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud menetluskulude sissenõudmise ja aegumise seisukohast olulised kaks erinevat tähtaega. Esiteks tuleb nõudeid karistusseadustikus sätestatud tähtaja jooksul täitma asuda ja kui täitmist on alustatud, siis on võimalik nõuete täitmist jätkata kuni aegumistähtaja saabumiseni.

Otsuse täitmise aegumine KarS § 82 mõttes ei hõlma tsiviilhagi alusel väljamõistetut täitmist, sest tsiviilhagiga seonduva reguleerimine ei ole karistusõiguse ese, vaid allub eraõiguslikule aegumise normistikule.⁴³ Sellise nõude aegumisele kohalduvad TsÜS-i aegumise sätted, ka siis, kui tegemist

---

⁴³ Pikamäe, P. KarS § 82. p 2.

on maksuhalduri esitatud kahjunõudega võlgniku vastu.⁴⁴ TsÜS § 157 lg 1¹ kohaselt on täitedokumendiga tunnustatud kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva nõude või kriminaalmenetluse raames tsiviilhagiga esitatud nõude aegumistähtaeg 20 aastat. Seega ületab see märkimisväärselt pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse võimalikku pikkust, mistõttu järgnevates peatükkides avalik-õiguslikke kahjunõudeid ei analüüsita. Lisaks ei ole kahjunõude tasumise kohustusest võimalik vabaneda kohustustest vabastamise menetluse kaudu.

Karistusõiguslikeks nõueteks nimetatakse edaspidi käesolevas töös väärteo- ja kriminaalasjas tehtud lahendite alusel tekkinud rahalisi nõudeid, mille aegumisele kohaldatakse KarS § 82 sätestatud aegumise regulatsiooni, olenemata sellest, kas tegemist on karistuse või muu rahalise nõudega. KarS § 82 kommentaaridest nähtub, et otsuse täitmise aegumine hõlmab kõiki neid lahendi resolutiivosas sisalduvaid õigusjärelmeid, mis tulenevad süüdi mõistmisest.⁴⁵ Siia alla kuuluvad näiteks ja kriminaalasjas riigi tuludesse mõistetud menetluskulud, esindajatasu (KrMS § 175 lg 1 p 1), kaitsjatasu (KrMS § 175 lg 1 p 4), sundraha (KrMS § 175 lg 1 p 9) ning kuriteoga saadud vara konfiskeerimise asendustasu (KarS §-d 83¹ lg 1, 84).

Järgnevates peatükkides uuritakse muu hulgas, millal võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetlusega seonduvalt kohaldatakse TsÜS-i, mitte MKS-i ja KarS-i aegumise sätteid ehk kaldutakse kõrvale nn üldisest regulatsioonist maksunõuete ja karistusõiguslike nõuete täitmisel.

1.2. Avalik-õiguslike nõuete sissenõudmise lõpetamine aegumise tõttu

Pankrotiseadusest ei tulene aegunud nõuete esitamise keeldu, kuid võlausaldaja esitatud aegunud nõue peaks jääma pankrotimenetluses tunnustamata. PankrS § 100¹ lg 4 kohaselt on haldur kohustatud kontrollima esitatud nõuete põhjendatust ja kui selleks on alust on haldur kohustatud esitama nõudele vastuväite. Vastav kohustus sätestati pankrotiseaduses 1. jaanuarist 2004, mille sõnastuse kohaselt on haldur kohustatud nõuete kaitsmise koosolekul nõudele vastu vaidlema, kui selleks on alust. Kohtupraktikas on leitud, et see kohustus on halduril ka juhul, kui nõudele

---

⁴⁴ TrtRnKm 17.01.2023, 2-22-6427.

⁴⁵ Pikamäe, P. KarS § 82. p 2

vaidlevad vastu ka võlausaldajad.⁴⁶ Seega isegi juhul kui keegi võlausaldajatest või võlgnik ise ei esita nõudele vastuväidet aegumise tõttu, peaks võlgniku ja võlausaldajate huve kaitstes esitama vastuväite aegunud nõudele haldur.

Autor leiab, et riik sissenõudjana peab tagama, et aegunud nõuded on õigeaegselt arvestusest kustutatud ning pärast aegumistähtaja möödumist nõudeid enam sundkorras ei täideta ega esitata ka pankrotimenetluses. Lisaks on aegumise jälgimise kohustus pandud ka kohtutäituritele. Kohtutäitur peab täitemenetluse rahalise karistuse ja varalise karistuse sissenõude lõpetama aegumise tõttu, kui rahalist karistust ja varalist karistust ei ole sisse nõutud KarS §-s 82 sätestatud tähtaja jooksul (TMS § 207 lg 1). Väärteo- ja kriminaalmenetluses kohaldatud muude rahaliste sissenõuete (sh menetluskulude) täitmisele kohaldatakse TMS §-des 209 ja 210 sätestatud. Seega toimub ka muude rahaliste sissenõuete osas täitemenetluse lõpetamine TMS § 207 alusel. Täitemenetluse lõpetamiseks nõuete aegumise tõttu ei ole vajalik võlgnikul esitada eraldi taotlust, kuna kohtutäitur peab täitemenetluse lõpetama omal algatusel.

Täitmisele pööratud karistusõiguslike nõuete aegumise aega mõjutab ka võlgniku vangistuses viibimise või aresti kandmise aeg (KarS § 82 lg-d 4 ja 5). Võlgniku pankrotimenetluses esitatava nõude võivad moodustada paljude erinevate kohtulahenditega väljamõistetud summad ning iga nõude aegumistähtaega tuleb arvutada eraldi. Praktikas esineb olukordi, kus pankrotimenetluses on esitatud aegumise vastuväide nõudele lähtudes TsÜS § 157 lg-st 1, kuna leiti, et kohtuotsuse jõustumisest on möödunud üle kümne aasta, jättes tähelepanuta, et kohaldada tuleb KarS § 82 aegumise regulatsiooni. Võlgniku vangistuses viibitud aega arvesse võttes ei olnud nõude sundtäitmise aegumistähtaeg möödunud.

Tsiviilõiguses käsitatakse aegunud nõuet kui mittetäielikku kohustust VÕS § 4 lg 2 p 4 mõttes.⁴⁷ Aegunud nõude täitmine on vabatahtlik, võlgnik võib sellise kohustuse täita, kuid võlausaldaja ei saa selle täitmist nõuda. V. Kõve leiab, et aegumine annab võlgnikule kestva vastuväite täitmisest keeldumiseks, kuid aegumine ei lõpeta nõuet.⁴⁸

---

⁴⁶ RKTKm 3-2-1-154-10 p 15.

⁴⁷ HMK 30.06.2021, 2-20-128707 p 19.

⁴⁸ Kõve, V. TsÜS § 142, p 3.1. – Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Komm vlj. Tallinn: Juura 2010.

Autori hinnangul ei saa mittetäieliku kohustusena käsitleda aegunud maksunõudeid ega rahalise karistuse ja trahvinõudeid. Avalik-õiguslike nõuete osas on seaduses sätestatud aegumistähtjad, mille järgselt nõue kas lõpeb või on keelatud seda sundtäita. Maksukohustuse lõppemine tuleneb maksukorralduse seadusest. Maksukohustus ja sellega seotud kõrvalkohustused ning muud maksuhalduri sissenõutavad rahalised kohustused lõpevad MKS § 132 lg 8 kohaselt sundtäitmise aegumistähtaja möödumisel. Pärast aegumistähtaja möödumist kustutatakse nõue maksuarvestusest aegumise tõttu. Seega nõue lõppeb. Sarnane on olukord, kui kohus vabastab võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest. Sellega loetakse pankrotimenetluses rahuldamata jäänud võlausaldajate nõuded lõppenuks.

Võlausaldaja nõuded võlgniku vastu lõppevad ka juhul kui võlgnik vabastatakse pankrotimenetluses rahuldamata jäänud kohustustest (FiMS § 50 lg 1, PankrS § 176 lg 1). Siiski on ka Eestis võlgniku võimalust kohustustest vabanemiseks teatud liiki kohustuste osas piiratud, et tagada isikute õiglane kohtlemine.⁴⁹ Seetõttu ei vabane võlgnik pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamisel õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise ning lapsele või vanemale elatise maksmise kohustustest (PankrS § 176 lg 2, FiMS § 50 lg 2).

Pärast sundtäitmise aegumistähtaja möödumist kustutatakse avalik-õiguslikud nõuded arvestusest ning ning neid ei ole lubatud enam sisse nõuda.

---

⁴⁹ Pankrotiseaduse eelnõu (1085 SE I) seletuskiri, lk 58.

2. PANKROTIMENETLUSE ETAPPIDE SEOSSED NÕUETE AEGUMISEGA

2.1. Nõuete aegumine maksejõuetusavalduse menetlemise kestel

2.1.1. Nõuete aegumistähtaja kulgemine enne pankroti väljakuulutamist

Kõigepealt otsib autor vastust küsimusele, kas võlgniku vastu suunatud nõuete aegumistähtjad peatuvad maksejõuetusavalduse menetlemise ajaks, s.t ajaperioodiks maksejõuetusavalduse esitamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni.

Avalduse võlgniku pankroti väljakuulutamiseks võib esitada kohtule võlgnik ise või võlausaldaja (FiMS §-d 11, 12). Maksejõuetusavalduse esitamise ja pankroti väljakuulutamise või välja kuulutamata jätmise vahele jääb ajavahemik, mille kestel otsustab kohus avalduse menetlusse võtmise ning selgitatakse välja pankrotimenetluse ja füüsilise isiku puhul kohustustest vabastamise menetluse seisukohast tähtsust omavad asjaolud. PankrS § 31 lg 5 kolmanda lause kohaselt algab pankrotimenetlus pankroti väljakuulutamiselega. Pankroti väljakuulutamisele eelnevat, maksejõuetusavalduse menetlemise aega ei loeta pankrotiseaduse mõttes pankrotimenetluseks, ehkki sellel etapil on vahetu seos võlgniku hilisema pankrotimenetlusega.

Maksuvõla sundtäitmise aegumise kohta on MKS §-s 132 sätestatud eriregulatsioon.⁵⁰ Kuni 31.12.2013 kehtinud MKS § 132 lg 4 p 3 kohaselt katkes maksunõude aegumine pankrotiavalduse esitamise korral. Alates 01.01.2014 jõustunud muudatustega katkeb nõude sundtäitmise aegumistähtaeg maksukohustuslase pankroti väljakuulutamisel (MKS § 132 lg 5 p 2). Muudatust põhjendatakse 01.01.2014 jõustunud maksukorralduse seaduse seletuskirjas asjaoluga, et praktikas puudub maksuhalduril ülevaade pankrotiavalduste esitamisest, kui esitajaks ei ole maksuhaldur ise.⁵¹

Kuni 30.06.2022 kehtinud MKS § 132 lg 5 kohaselt katkes sundtäitmise aegumistähtaeg maksukohustuslase pankroti väljakuulutamisel (p 2) ja saneerimismääruse jõustumisel või võlgade ümberkujundamise avalduse menetlusse võtmise määruse jõustumisel (p 5). FiMS-i rakendussätete vastuvõtmisega muudeti maksukorralduse seadust selliselt, et alates 01.07.2022 on paragrahvi 132

---

⁵⁰ RKEKm 2-17-12525 p 15.

⁵¹ Eelnõu seletuskiri (414 SE), lk 12.

lõike 5 punktis 4 asendatud sõnad "võlgade ümberkujundamise avalduse" sõnaga "maksejõuetusavalduse".⁵² Analoogselt muudeti ka TsÜS §-s 160 sätestatud aegumise peatumise sõnastust – lõike 2 punktis 3¹ asendati sõnad "võlgade ümberkujundamise avalduse esitamine" sõnadega "maksejõuetusavalduse esitamine".

FiMS-ga koondati füüsilise isiku pankrotiavaldus, kohustustest vabastamise menetluse ja võlgade ümberkujundamise avaldus üheks avalduseks – maksejõuetusavalduseks.⁵³ Erinevalt varasemast, kui eristati pankroti ja võlgade ümberkujundamise menetluse algatamiseks esitatud avaldust, hõlmab maksejõuetusavaldus⁵⁴ sisuliselt kõiki eelnimetatud menetlusi. Üldjuhul otsustatakse avalduse menetlusse võtmise ja usaldusisiku nimetamine ajaliselt varem kui pankroti väljakuulutamise, harvem samaaegselt.

FiMS eelnõust ja sellele lisatud dokumentidest ei nähtu, et seadusandja soov on muuta MKS-s sätestatud sundtäitmise aegumistähtaja regulatsiooni. Autor leiab, et sätte ümbersõnastamisel on olnud eesmärgiks asendada sõnad "võlgade ümberkujundamine" FiMS-s kasutusele võetud uue terminiga ning MKS § 132 lg 5 p 4 kohaldub juhtudel kui maksejõuetusavaldus on esitatud võlgade ümberkujundamiseks. Sellist tõlgendust toetab nii sätte varasem sõnastus kui ka kehtiva sätte esimeses osas olev viide saneerimismenetlusele, mille vasteks füüsiliste isikute puhul on võlgade ümberkujundamise menetlus. Seega on MKS § 135 lg 5 p 4 muudetud sõnastus eksitav ning võimaldab üksnes grammatilise tõlgenduse pinnalt jõuda järeldusele, et MKS §-s 132 sätestatud nõuete sundtäitmise aegumistähtaeg katkeb maksejõuetusavalduse menetlusse võtmise määruse jõustumisel olenemata sellest, millise menetluse läbiviimiseks avaldus on esitatud. Sellisel juhul katkeks aegumistähtaeg juba maksejõuetusavalduse menetlemise ajaks nendel juhtudel, kus maksejõuetusavalduse menetlusse võtmine otsustatakse pankroti väljakuulutamisest varem.

Eelnevast järelduvalt leiab autor, et kui maksejõuetusavaldus on esitatud võlgniku pankroti väljakuulutamiseks või pankroti väljakuulutamiseks ja kohustustest vabastamise menetluse algatamiseks, siis ei katke MKS § 132 lg 5 p 4 alusel nõuete sundtäitmise aegumistähtaeg. Maksunõude sundtäitmise aegumise katkemist põhjustavaks asjaoluks võib olla mõni muu

---

⁵² FiMS eelnõu (575 SE). Lõpptekst. lk 33.

⁵³ FiMS eelnõu (575 SE). Seletuskiri. lk 20.

⁵⁴ Maksejõuetusavalduse esitamisel ja võlgade ümberkujundamise menetluses kautatavate vormide kehtestamine. Justiitsministri 29.06.2022 määrus nr 15. RT I, 01.07.2022, 33.

maksukorralduse seaduses sätestatud alus. Näiteks halduskohtu tehtud esialgse õiguskaitse määruse jõustumine (MKS § 132 lg 5 p 3).

Karistusõiguslike nõuete täitmise aegumise tähtaja võimalik peatumine seoses võlgniku pankotimenetlusega tuleb leida tõlgendamise kaudu. KarS § 82 lg 2 sätestab otsuse täitmise aegumise peatumise alused. KarS § 82 lg 2 p 1 kohaselt peatub otsuse täitmise aegumine ajaks, mil isik hoidub kõrvale talle kohaldatud karistuse kandmisest või tasumisest. Riigikohus on leidnud, et tasumisest kõrvalehoidumise all tuleb mõista süüdlase aktiivset tegevust, mis teeb võimatuks kohtutäituri täitemenetluse seadustikus sätestatud meetmeid kasutades täita kohtu- või kohtuvälise menetleja otsust.⁵⁵ Kohtupraktikas ei loeta KarS § 82 lg 2 p 1 mõttes tasumisest kõrvale hoidumiseks olukorda, kui isik ise trahvi ei tasu ja nõuet ei ole õnnestunud täita ka kohtutäituri.⁵⁶ Seega ei saa võlgniku suutmatust kas ebapiisavate või puuduvate rahaliste vahendite tõttu nõudeid täita lugeda nõude tasumise vältimiseks, mistõttu leiab autor, et KarS § 82 lg 2 p 1 alusel ei peatu nõude täitmise aegumine võlgniku maksejõuetusavalduse menetlemise ega pankrotimenetluse ajaks.

KarS § 82 lg 2 p 3 reguleerib otsuse täitmise aegumise peatumist karistuse edasilükkamise või täitmise tähtaja pikendamise korral. Rahalise karistuse tasumise pikendamist ja ajatamist kriminaalmenetluses reguleerib KrMS §-s 424. Kuivõrd KarS § 82 lg 2 p 3 hõlmab ka karistuse täitmise tähtaja ajatamist, kuid ajatamist ei ole sättes märgitud, siis on õigusselguse huvides alates 01.11.2023 jõustavas KarS-i redaktsioonis see sõnaselgelt välja toodud.⁵⁷ Muudetud sõnastuse kohaselt peatub aegumine ajaks, mil isikule kohaldatud karistus on määratud tasumiseks või kandmiseks ositi, karistuse kandmine on edasi lükatud või karistuse täitmise tähtaega on pikendatud või see on ajatatud. Seega ei aegu maksejõuetusavalduse menetlemise ajal kriminaalasjas välja mõistetud rahalised nõuded, mille tasumine on ette nähtud kohtu poolt koostatud tasumisgraafiku alusel. Analoogselt reguleerib väärteoasjades karistusena kohaldatud rahatrahvi täitmisele pööramise edasilükkamist VTMS § 204 lg 4.⁵⁸ Juhul kui võlgnikule on antud

---

⁵⁵ RKHKo 3-3-1-5-04 p 16.

⁵⁶ TlnRnKm 6.04.2022, 4-22-288 p 8.

⁵⁷ Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Euroopa Liidu õigusest tulenevad rahatrahvid) eelnõu (94 SE) seletuskiri, lk 24. -

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/1bfa1944-2de6-449d-a788-887bc84cfd0f/karistusseadustiku-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus-euroopa-liidu-ogusest-tulenevad-rahatrahvid> (21.04.2023).

⁵⁸ TrtRnKm 12.09.2022, 4-22-2053 p 14.

uus tähtaeg kohustuse tasumiseks, loetakse sellise nõude täitmise aegumise tähtaeg peatunuks. Lisaks eeltoodule peatub otsuse täitma asumise aegumistähtaeg isikule määratud katseajaks, s.t tingimisi mõistetud karistuse korral ning juhul, kui isik viibib välisriigis ja teda ei anta välja (KarS § 82 lg 2 p-d 2 ja 4). Täitmisele pööratud otsuse aegumine on sätestatud sõnaselgelt KarS § 82 lõigetes 4 ja 5 – aegumine peatub võlgniku vangistuses viibimise või aresti kandmise ajaks. Seega ei ole mitte ühelgi KarS § 82 sätestatud juhul võimalik aegumise peatumist seostada võlgniku maksejõuetusega.

Eelnevast analüüsist järeldub, et ükski seadus ei sätesta maksejõuetusavalduse ega ka pankrotiavalduse esitamist ja selle menetlusse võtmist nõude aegumistähtaaja peatumise ega katkemise alusena. Kuni pankroti väljakuulutamiseni kulgeb edasi konkreetsele nõude liigile TsÜS-s, MKS-s või KarS-s sätestatud üldine aegumistähtaeg, v.a juhul kui esineb mõni muu, aegumist peatav või katkestav asjaolu.

2.1.2. Maksejõuetusavalduse tagamisest tulenev mõju nõuete aegumisele

Järgnevalt uurib autor, millised piirangud nõuete sissenõudmisele kaasnevad maksejõuetusavalduse menetlusse võtmisega ning kas nende tõttu võib muutuda võlausaldaja nõude rahuldamine võimatuks aegumise tõttu juba enne võlgniku pankroti väljakuulutamist.

Maksejõuetusavalduse menetlusse võtmisel nimetab kohus võlgnikule usaldusisiku, kes selgitab välja võlgniku vara ja kohustused ning annab hinnangu võlgniku maksejõulisusele. Kohus määrab usaldusisikule eeltoodud asjaolude väljaselgitamiseks kuni 30 päeva pikkuse tähtaja, mida vajadusel võib pikendada kümne päeva võrra (FiMS § 15 lg 10). Praktikas kujuneb maksejõuetusavalduse menetlemise aeg sageli pikemaks kui 30 päeva, ulatudes isegi mitme kuuni.⁵⁹ Maksejõuetusavalduse menetlemise perioodi kujunemine niivõrd pikaks võib autori hinnangul olla tingitud usaldusisikute ja kohtute suurest töökoormusest, kuid välistada ei saa ka

---

⁵⁹ Näiteks avaldati 17.10.2022 väljaandes Ametlikud Teadaanded käsutuskeelu teatavakstegemise teade seoss võlgniku maksejõuetusavaldusega tsiviilasjas 2-22-12592. Võlgniku pankrot kuulutati välja enam kui kolm kuud hiljem, 24.01.2023. - https://www.ametlikudteadaanded.ee/avalik/teadaanne?teate_number=2032341 (21.04.2023); tsiviilasjas 2-22-11681 avaldati käsutuskeelu teatavakstegemise teade 27.09.2022, võlgniku pankrot kuulutati välja 18.01.2023. - https://www.ametlikudteadaanded.ee/avalik/teadaanne?teate_number=2029917 (21.04.2023).

võlgniku ja usaldusisiku koostööst tulenevat viivitust. Kui võlgnik on ise aktiivne ning koostööaldis, on usaldusisikul võimalik kiiremini pakkuda välja võlgniku makseraskuste ületamiseks sobivaim menetlusliik ja kohtul lahendada maksejõuetusavaldus.

Usaldusisiku nimetamisel peatab kohus võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni (FiMS § 16 lg 3). Muuks sundtäitmiseks on ka MKS §-s 130 sätestatud maksuhalduri täitetoimingud. Kuivõrd täitetoimingute peatamisel nõuete aegumistähtaeg kulgeb edasi, siis peab autor võimalikuks, et enne pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud nõuete osas võib maksejõuetusavalduse menetlemise ajaks täitetoimingute peatamine lühema aegumistähtajaga nõuete sissenõudmise tõenäosust vähendada või muuta sissenõudmise võimatuks aegumise tõttu.

Järgnevalt uurib autor, kas pärast kohtu poolt võlgniku vara suhtes läbiviidava sundtäitmise peatamist võib riik võlausaldajana esitada kohtutäiturile täitmisavalduse või maksuhaldur arestida võlgniku pangakonto nõude rahuldamiseks, mida ei olnud täitetoimingute peatamise ajaks veel sisse nõudma asunud. Selline vajadus võiks tekkida avalik-õiguslike nõuete osas, mis on muutunud sissenõutavaks maksejõuetusavalduse menetlemise ajal või mille suhtes muul põhjusel ei ole sundtäitmist veel alustatud – näiteks juhtudel kui võlgnik algselt tasus nõuet vabatahtlikult ja sundtäitmine ei olnud seetõttu vajalik ega ka võimalik. Juhul kui nõude täitmisele pööramiseks ette nähtud tähtaeg möödub maksejõuetusavalduse menetlemise ajal, ei ole võlausaldajal võimalik enam esitada nõuet võlgniku pankrotimenetluses. Autori hinnangul mõjutaks käesolevas töös uuritavatest nõuetest see enim väärteoasjas määratud trahvinõuete sissenõudmist, mille esmane aegumine sõltub sellest, kas neid on asunud täitma ühe aasta jooksul väärteo kohta tehtud otsuse jõustumisest (KarS § 82 lg 1 p 3).

Täitemenetluse peatamine puudutab sissenõudja õigusi, sest lükkab edasi võimaluse pöörata sissenõue võlgniku varale ning rahuldada sissenõudja nõue.⁶⁰ Õiguskantsler leiab, et nii täite- kui ka pankrotimenetluses tuleb piirangute seadmise kaudu leida tasakaal võlgniku ja võlausaldaja

---

⁶⁰ RKTKm 2-19-4765 p 9.3.2.

huvide vahel.⁶¹ Maksejõuetusavalduse menetlusse võtmisel on täitetoimingute peatamise eesmärgiks ühest küljest võlgnikule kaitse pakkumine, et tagada seeläbi võimaliku võlgade ümberkujundamise menetluse õnnestumine⁶². Lisaks tagatakse täitemenetluse peatamise kaudu võlgniku vara säilimine selliselt, et võlgniku pankroti korral rahuldatakse pankrotimenetluses kõigi võlausaldajate nõudeid, mitte ei läheks vara enne pankroti väljakuulutamist üksikute võlausaldajate vahel jagamisele.

Maksejõuetusavalduse läbivaatamise ajaks peatatakse käimasolevad sundtäitmised. Samas täitemenetluse seadustik ei reguleeri, kuidas tuleks toimida nendel juhtudel, kui täitetoimingud on peatatud ja mõni võlausaldaja soovib esitada uue täitmisavalduse sama võlgniku nõuete sissenõudmiseks. Täitemenetluse seadustik ei sätesta otsest keeldu täitemenetluse algatamiseks põhjusel, et kohus on peatanud võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse.

Tsiviilnõuete aegumise vältimiseks on võlausaldajal võimalik esitada kohtule hagi nõude rahuldamiseks või tunnustamiseks, mille kaudu on võimalik vältida nõuete aegumist. Riigikohus on leidnud, et aegumise peatumiseks esitatud hagi eesmärk on selline, millele riik peab andma õiguskaitset ning sellist hagi ei või kohus jätta menetlusse võtmata.⁶³ Kohtumenetlusest tulenevate rahaliste karistuste, trahvide ja meneluskulude nõuete puhul hagi esitamise võimalust ei ole, kuna tegemist on juba kohtulahendist tulenevate nõuetega ning täitmisavalduse esitamise kaudu oleks võimalik täita sisuliselt pädeval ametil kohustus asuda nõuet kindlaks määratud aja jooksul sisse nõudma. Eelpool nimetatud täitemenetluse peatamise eesmärke silmas pidades, ei ole autori hinnangul siiski põhjendatud uute täitetoimingute alustamine maksejõuetusavalduse läbivaatamise ajal. Veelgi enam, täitemenetluse algatamisega tekivad maksejõuetule võlgnikule täiendavad kulud, mida ta peaks pankrotivara arvelt hiljem tasuma.

Autor mõonab, et ka enam kui aasta pikkuse aegumistähtajaga nõuete puhul kattub maksejõuetusavalduse menetlemise aeg osaliselt aegumistähtajaga, kuid võttes arvesse maksejõuetusavalduse menetlemisele kuluvat aega, ei saaks olla sundtäitmise peatamised pikema

---

⁶¹ Ü. Madise. Täitemenetluse ja pankrotimenetluse ebaõiglusest. Õiguskantsleri Kantselei. 28.03.2018 nr 6-1/180200/1801480. https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/T%C3%A4itemenetluse%20ja%20pankrotimenetluse%20eba%C3%B5glusest_0.pdf (21.04.2023).

⁶² Peterson, T. Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs. Lõppraport. Kasak. A. jt.(koost), lk 138. - <https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/analuus-kontseptsioon.pdf> (21.04.2023).

⁶³ RKTko 2-21-8631, p 12.

aegumistähtajaga nõuete puhul primaarseks põhjuseks nõude aegumisele. Riik võlausaldajana peab asuma viivituseeta tähtaegselt tasumata nõuet seaduses sätestatud korras sisse nõudma ning maksejõuetusavalduse menetlemise aeg moodustab marginaalselt väikese osa nõude aegumistähtajast. Seda muidugi juhul, kui maksejõuetusavalduse läbivaatamise periood ei kujune niivõrd pikaks nagu eelpool toodud näidetes.

Kokkuvõtvalt leiab autor, et maksejõuetusavalduse esitamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni nõuete aegumistähtajad ei katke ega peatu. KarS-s ja MKS-s sätestatud üldised aegumistähtajad kulgevad edasi kui ei esine mõnda muud asjaolu, millega on seaduses sätestatud nõude aegumistähtaja peatumine. Maksejõuetusavalduse läbivaatamise ajaks sätestatud täitetoimingute peatamine piirab võlausaldajate võimalust asuda nõuet sundkorras sisse nõudma ning lühema aegumistähtajaga nõuete puhul ei saa välistada ka nõude täitma asumiseks või sundtäitmiseks ettenähtud tähtaja möödumist enne pankroti väljakuulutamist.

Autori hinnangul ei ole võlausaldajate huvide kahjustamine aegumise tõttu maksejõuetusavalduse menetlemise kestel niisuguse kaaluga, et see vajaks õigusliku regulatsiooni muutmist. Kui maksejõuetusavalduse lahendamine jääb FiMS-s sätestatud ajaraamidesse, siis vähendab see märkimisväärselt riski, et nõuded aeguvad maksejõuetusavalduse menetlemise ajal.

2.2. Nõuete aegumine pärast pankroti väljakuulutamist

2.2.1. Pankroti väljakuulutamise tagajärjed enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete sissenõudmisele ja aegumisele

Järgnevalt käsitleb autor ajavahemikku pankroti väljakuulutamisest kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni, et selgitada välja, kas pankrotimenetluse ajal on võimalik nõuete aegumine. Selleks uurib autor millised muutused kaasnevad nõuete sissenõudmisele võlgniku pankroti väljakuulutamise, kas ja milliste nõuete aegumistähtaja arvestamine peatub või katkeb pankrotimenetluse ajaks ning kas aegumise seisukohast omab tähendust nõude tunnustamine või tunnustamata jäämine pankrotimenetluses.

Nõuete sissenõudmisega seonduvalt võib pankroti väljakuulutamist käsitleda kui ajahetke, mis tekitab piiri enne ja pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete vahele. Pankrotimenetluses toimub enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete rahuldamine. Nõuded, mis võlausaldajal tekivad võlgniku vastu pankrotimenetluse ajal, ei kuulu väljamaksmisele pankrotivara arvelt, v.a PankrS §-s 146 loetletud pankrotimenetlusega seotud väljamaksed (vt p 2.2.2.).

Pankroti väljakuulutamise moodustub võlgniku varast pankrotivara (PankrS § 35 lg 1 p 1). Üldjuhul lõpeb täitemenetlus võlgniku pankroti väljakuulutamise ja võlgniku vara valitsemise õigus läheb üle pankrotihaldurile (TMS § 51). Seega täitemenetluse lõpetamisel võlgniku pankroti väljakuulutamise tõttu langeb ära eelnevas peatükis käsitletud täitemenetluse peatumise mõju. Pankrotimenetluse ajal on füüsilisest isikust võlgniku vara säilimine pankrotivaras tagatud seeläbi, et võlgnik vajab pankrotivara käsutamiseks halduri nõusolekut (PankrS § 36 lg 6).

Pärast pankroti väljakuulutamist võivad võlausaldajad esitada nõudeid võlgniku vastu ainult pankrotiseaduses sätestatud korras (FiMS § 1 lg 2, PankrS § 44 lg 1). Riigikohus on seisukohal, et PankrS § 44 lg 1 sätestab kõigi võlgniku vastu suunatud nõuete menetlemiseks ühe ja sama protseduuri ja samad reeglid.⁶⁴ Selle kaudu tagatakse pankrotimenetluses kõigi võlausaldajate võrdne kohtlemine. Autor leiab, et viidatud sättest ei saa järeldada, et pankroti väljakuulutamisest alates kohaldatakse kõiki liiki nõuete aegumisele ühesugust aegumise regulatsiooni ja konkreetse nõudeliigi üldine aegumise regulatsioon enam ei kohaldu.

Riigikohus on leidnud, et pankroti väljakuulutamisel muutub maksunõue oma olemuselt pankrotimenetluse nõudeks, millele kohaldatakse pankrotimenetluse sätteid⁶⁵ ning maksunõuet saab pankrotimenetluse ajal täita üksnes pankrotiseaduses sätestatud korras.⁶⁶ Maksukorralduse seaduses on ka vastav säte - MKS § 128 lg 1 kolmanda lause kohaselt rahuldatakse maksukohustuslase pankroti korral maksuvõlad pankrotiseaduses sätestatud korras. Maksukohustuslane on isik, kellel on seadusest tulenev kohustus maksu maksta või täita teisi talle seoses maksukohustusega pandud rahalisi või mitterahalisi kohustusi (MKS § 6). Käesoleva töö mõistes on maksukohustuslaseks pankrotivõlgnik. MKS §-s 6 nimetatud muudeks rahalisteks kohustusteks on näiteks sunniraha ja erinevad maksed, mitte käesolevas töös analüüsitavad nõuded,

---

⁶⁴ RKÜKm 3-3-1-39-05 p 15.

⁶⁵ RKTKm 3-2-1-71-06 p 10.

⁶⁶ RKHKo 3-3-1-4-16 p 13.

mille aegumist arvestatakse KarS § 82 alusel ja mille sissenõudmine toimub Maksu- ja Tolliameti kaudu. Pankrotimenetluse üks olulisemaid põhimõtteid on võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte.⁶⁷ Riigikohtu hinnangul rikuks pankrotimenetluse ajal nõuete eristamine ja neile erinevate õigusnormide kohaldamine oluliselt isikute võrdse kohtlemise printsiipi.⁶⁸ Pankrotiseadus ei näe ette erisusi ega eelisõigust riigi kui võlausaldaja nõuete rahuldamiseks.

Pankroti väljakuulutamise loetakse võlgniku võlausaldajate kõigi nõuete täitmise tähtpäev saabunuks (PankrS § 42). Kuivõrd ka avalik-õiguslikud nõuded võlgniku vastu rahuldatakse pärast pankroti väljakuulutamist pankrotiseaduses sätestatud korras, siis tuleb pankroti väljakuulutamise lugeda saabunuks ka kõikide enne pankroti väljakuulutamist tekkinud avalik-õiguslike nõuete tasumise tähtpäev. Tasumise tähtpäev tuleb lugeda saabunuks ka nende nõuete osas, mille tasumine on ette nähtud ositi. Autor leiab, et kui vastavalt KarS § 66 sätestatule on rahalise karistuse või rahatrahvi tasumine ette nähtud ositi või MKS § 111 alusel on maksukohustuslase maksuvõlg ajatatud, siis pankroti väljakuulutamise muudavad kõik graafikujärgsed tasumata maksed PankrS § 42 alusel sissenõutavaks. Edasi toimub kõigi rahaliste nõuete sissenõudmine pankrotimenetluses, olenemata sellest, millist liiki nõue võlausaldajal võlgniku vastu on või millal see muutub nõue sissenõutavaks.⁶⁹

Eristada tuleb nõudeid võlgniku vastu ja võlgniku enda nõudeid. Riigikohus on selgitanud, et PankrS § 42 alusel muutub pankroti väljakuulutamise nõue sissenõutavaks üksnes põhivõlgniku suhtes ning see säte ei mõjuta nõude sissenõutavust suhtes käendajaga. Põhivõlgniku pankroti väljakuulutamise ei muutu nõue sissenõutavaks käendaja suhtes, mistõttu käendajalt saab nõuda põhivõlgniku kohustuse täitmist siis, kui saabub käenduslepingus kokku lepitud sissenõutavaks muutumise tingimus.⁷⁰ Samuti ei peatu PankrS § 42 alusel põhivõlgniku pankrotimenetluse korral käendaja vastu esitatava nõude aegumistähtaeg.⁷¹ V. Kõve leiab, et nõude esitamine põhivõlgniku pankrotimenetluses ei peata käendaja vastu esitatava nõude aegumistähtaega.⁷²

---

⁶⁷ M. Agarmaa, S. Andrekson. Võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte mõju pankrotimenetlusele. – *Juridica* 8/2022, lk 1.

⁶⁸ RKTkm 3-2-1-71-06 p 10.

⁶⁹ RKÜKo 3-2-1-82-14 p 18.

⁷⁰ RKTko 3-2-1-119-16 p 16.

⁷¹ RKTko 3-2-1-12-10 p 12.

⁷² Kõve, V. Aegumise peatumine hagi esitamise või muu menetlustoimingu tegemisega kohtus või kohtuväliselt. – *Juridica* VII/2010, lk 525.

Karistusseadustiku nõuete aegumise regulatsioon ei sätesta erisusi seoses võlgniku pankrotimenetlusega. Pankrotimenetlust loetakse täitemenetluse kõrval üheks sundtäitmise mehhanismiks.⁷³ Seetõttu saab autori hinnangul pankrotihaldurile nõudeavalduse esitamist lugeda sissenõudja (võlausaldaja) poolt väärteo- või kohtuotsuse alusel nõude täitma asumiseks KarS § 82 lg 1 mõttes. Nõudeavalduse esitamise võimalus tekib võlausaldajal kohe pärast pankroti väljakuulutamist ning kui nõudeavaldus on esitatud enne KarS § 82 lg 1 p-des 1-3 sätestatud otsuse täideviimise aegumistähtaega, jätkub nõude täitmine pankrotimenetluses.

Autor leiab, et võlgniku pankrotimenetluses ei saa loobuda rahalise karistuse ja trahvide sissenõudmisest isegi mitte juhul kui nende sissenõudmine tundub perspektiivitu ja nõudeavalduse esitamine ei ole teadaolevaid asjaolusid arvestades otstarbekas. Sissenõudja ei saa muuta väärteo- või kriminaalasjas tehtud otsust ja vabastada võlgnikku rahaliste nõuete, sh menetluskulude tasumise kohustusest.⁷⁴ Autor leiab, et võlgnikul ei peaks olema võimalust vabaneda rahalise karistuse täitmisest ainult seetõttu, et ta esitab avalduse enda pankroti väljakuulutamiseks. Pankrotiseaduse ja FiMS-ga on võlgnikule antud võimalus uueks alguseks pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse kaudu. Praktikast ei ole harvad pankrotimenetlused, kus võlgniku peamiseks võlausaldajaks on riik väärteo- või kriminaalmenetluses tehtud otsustest tulenevate rahaliste nõuetega ning kohtutäiturid, kelle nõuded on tekkinud eelnimetatud nõuete täitemenetlustest.

Karistusseadustiku kommenteeritud väljaandes leitakse, et täitemenetluse aegumise tähtaegade möödumine välistab igasuguse täitmise jätkumise, sh ka rahatrahvi või rahalise karistuse asendamise.⁷⁵ Seega tekib küsimus, kas juhul kui KarS § 82 lg 4 või 5 alusel saabub nõude aegumistähtaeg võlgniku pankrotimenetluse ajal, välistaks see nõude makspaneku edasises menetluses. Sellisel juhul võib füüsilise isiku pankrot muuta tema vastu nõuete esitamise võimatuks aegumise tõttu. Veelgi enam, enamasti esitabki taotluse enda pankroti väljakuulutamiseks võlgnik ise ning harvad ei ole juhud kui seda tehakse enda süülisest tegevusest

---

⁷³ A. Alekand. Täitemenetlusõigus. 3. tr. Tallinn: Juura 2017. lk 11-12.

⁷⁴ KrMS § 418 lg 1 ja 2 kohaselt võib süüdimõistetud elukohajärgse maakohtu täitmiskohtunik määrusega loobuda rahalise karistuse täitmisele pööramisest ja menetluskulude sissenõudmisest. Riigikohus on 23.09.2015 määruses nr 3-2-1-92-15 pidanud kriminaalmenetluses riigi kasuks välja mõistetud menetluskulu sissenõudmisest loobumist võimalikuks juhul, kui välja kuulutatud süüdimõistetud pankrot, pankrotimenetlus on raugemise tõttu lõpetatud ja kohus on keeldunud alustamast võlgniku kohustustest vabastamise menetlust.

⁷⁵ Pikamäe, P. KarS § 82, p 7. Karistusseadustik. Komm vlj. 5. vlj. Tallinn: Juura 2021.; V. Hansen, J. Sootak.

tekkinud rahaliste nõuete tasumise kohustusest vabanemiseks kohustustest vabastamise menetluse kaudu või ka eesmärgiga peatada enda suhtes käimasolev täitemenetlus.

Riigikohus on leidnud, et kui võlgnikult on jõustunud kohtuotsusega riigi kasuks välja mõistetud kriminaalmenetluse kulud ning seda nõuet on ka võlgniku pankrotimenetluses tunnustatud, siis kohaldatakse nõude aegumisele pärast pankrotimenetluse lõppemist TsÜS § 157 lg-s 3 sätestatud aegumistähtaega, mitte KarS § 82 lg-s 5 ettenähtud otsuse täitmise aegumise regulatsiooni.⁷⁶ Seega toetab lahend võlgniku pankrotimenetluses tunnustatud nõuete osas KarS § 82 lg 5 asemel TsÜS-i sätete kohaldamist. Sellest järeldeb autor, et ka KarS § 82 lõiget 4 ei kohaldata pankrotimenetluses tunnustatud karistusõiguslike nõuete aegumisele.

TsÜS § 160 lg 1 kohaselt peatub aegumine õigustatud isiku poolt hagi esitamisega nõude rahuldamiseks või tunnustamiseks. Hagi esitamisega on võrdsustatud nõude esitamine pankrotimenetluses (TsÜS § 160 lg 2 p 1). Aegumise peatumise mõju lõpeb pankrotimenetluse lõpetamise määruse jõustumisel (TsÜS § 160 lg 3).⁷⁷ Võttes arvesse, et jõustunud kohtuotsusest või -määrusest tulenev nõue loetakse pankrotimenetluses PankrS § 100³ lg 4 p 1 alusel kaitsmiseta tunnustatuks, saab autori hinnangul lugeda jõustunud kohtulahendist tuleneva nõude aegumistähtaja arvestamise peatunuks alates nõudeavalduse esitamisest kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni.

Kui nõudevaldus on jäänud pankrotimenetluses esitamata ja nõue seetõttu tunnustamata, ei takista see autori hinnangul MKS-i aegumise katkemise regulatsiooni kohaldamist maksunõuete osas, kuna MKS § 132 lg 5 p-st 2 ei tulene, et aegumistähtaja arvestamine katkeb üksnes nende nõuete osas, mida pankrotimenetluses esitatakse või tunnustatakse. Siiski ei ole esitamata nõuet võimalik sisse nõudma asuda enne pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse lõppemist (PankrS § 167 lg 1).

Autori hinnangul tuleks kohaldada pankrotimenetluses esitamata või tunnustamata karistusõiguslikele nõuetele KarS-i üldist aegumise regulatsiooni ja arvestada aegumist KarS § 82 alusel lahendi jõustumisest arvates. KarS-i aegumise regulatsioon ei näe ette aegumise peatumist

---

⁷⁶ RKTKo 3-2-1-92-15 p 10.

⁷⁷ Kõve, V. Juridica VII/2010, lk 525.

või katkemist võlgniku pankrotimenetluse ajaks, mistõttu erineb see TsÜS-i ja MKS-i aegumise regulatsioonist. Rahalise karistuse või rahatrahvi nõude esitamata jätmine pankrotimenetluses ei välista selle nõude osas asenduskaristuse määramist.

Võlgniku pankrotimenetluse korral on sissenõudjal võimalik taotleda rahalise või varalise karistuse asendamist. Asenduskaristuse määramisel on eelduseks et võlgnik on jätnud nõude tasumata, mitte põhjused, miks võlgnik nõuet ei tasu.⁷⁸ Kohtupraktikas on leitud, et süüdlase pankrot ei too kaasa väärteoasjas tasumiseks määratud trahvinõude lõppemist ega selle arestiga asendamise võimatust. Võlausaldajal on võimalik valida, kas esitada trahvinõude kohta pankrotihaldurile nõudeavaldus või taotleda trahvi asendamist. KarS § 72 ega ükski teine säte ei välista rahatrahvi asendamist arestiga põhjusel, et süüdlane on pankrotistunud.⁷⁹ Autor leiab, et asenduskaristuse kohaldamine on põhjendatud ja võimalik nii enne pankroti väljakuulutamist kui ka pankrotimenetluse kestel tekkinud rahalise karistuse nõuete osas.

Kohtupraktikas on leitud, et rahatrahvi saab asendada arestiga ka kohustustest vabastamise menetluse ajal. Väärteoasjas nr 4-20-4064 ei nõustunud kohus võlgnikuga, et kui pankrotimenetluses rahuldamata jäänud nõude osas mõista asenduskaristus, siis on tegemist võlgniku topeltkaristamisega. Kohus põhjendas, et võlgniku usaldusisikul tuleb iga-aastaselt esitada aruanne ning selles saab kajastada, et rahatrahv on ära langenud, kuna kohus asendas rahatrahvi arestiga. Asenduskaristuse määramise määruse jõustumisest ei ole võlgnikul enam kohustust pankrotimenetluses rahuldamata jäänud rahatrahvi tasuda ja Eesti Vabariigi ametiasutustel ei ole enam õiguslikku alust nõuda selle trahvi tasumist.⁸⁰

Asenduskaristuse taotlemisel välistaks see võimaliku rahalise nõude aegumise. Samuti vähendaks see rahalisi nõudeid pankrotimenetluses, mistõttu suureneb pankrotivõlausaldajate jaotise suurus ning tõenäosus saada nõue rahuldatud suuremas summas. Lisaks oleks ka võlgnikule etteheidetud teo eest kohaldatud tagajärg tajutav ning ei jääks pelgalt nõudeks pankrotimenetluses või kohustustest vabastamise menetluses. Pankrotimenetluses on karistusõiguslikeks nõueteks eelkõige väärteo- ja kriminaalasjas jõustunud lahenditega võlgnikult välja mõistetud menetluskulude hüvitised ning nende osas asenduskaristuse kohaldamine ei ole võimalik. Lisaks

---

⁷⁸ TlnRnKm, 4-22-288 p 8.

⁷⁹ TrtRnKm 26.08.2019, 4-19-3344 p 9.

⁸⁰ TlnRnKm 23.03.2021, 4-20-4064 p 9.

märgib autor, et asenduskaristuse taotlemisel leiab sageli võlgnik ka vahendid, et riigile rahalise karistusena väljamõistetud rahasumma ära tasuda. See on siiski võimalik vaid juhul, kui tasumine toimub enne pankroti väljakuulutamist. Pärast pankroti väljakuulutamist ei saa eelistada ühte võlausaldajat teisele ning valida, kelle nõudeid võlgnik soovib tasuda.

Pankrotimenetluses nõude esitamata jätmine või tunnustamata jäämine ei lõpeta nõuet. Sellise järelduse saab autori hinnangul teha ka PankrS § 167 lg 1 sõnastusest, mis otsesõnu annab õiguse pärast pankrotimenetluse lõppemist pankrotimenetluses esitamata jäänud nõudeid üldkorras esitada. Kui avalik-õiguslikule nõudele on pankrotimenetluses esitatud aegumise vastuväide ja nõue jääb seetõttu võlausaldajate nimekirja kinnitamisel tunnustamata, siis selline nõue tuleks arvestusest kustutada (vt p 1.2).

Aegumistähtaja katkemise regulatsioon TsÜS-s ja MKS-s on mõnevõrra erinev.⁸¹ MKS § 132 lg 5 p 2 alusel katkeb maksunõude sundtäitmise aegumistähtaeg pankroti väljakuulutamisel (vt p 2.1.1). Kõigi MKS § 132 lõikes 5 sätestatud aegumist katkestavate asjaolude korral hakatakse uue sundtäitmise aegumistähtaja kulgemist arvestama tähtaja katkemise aluse äralangemise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist (MKS § 132 lg 6). Säte ei reguleeri, mis asjaolu on igal konkreetsel juhul tähtaja katkemise aluseks, vaid jätab ruumi tõlgendamisele.

Riigikohtu erikogu hinnangul tuleb õiguskindluse põhimõtte järgi sundtäitmise aegumise instituudiga seotud reeglite ja põhimõtete puhul erinevates seadustes sätestatud regulatsioonide kontekstis üldjuhul eelistada võimalikult sarnast tõlgendust. Sellest lähtudes muutis riigikohus varasemat seisukohta kohtutäiturile maksuvõla sissenõudmisel täimisavalduse esitamisega seonduvalt ja leidis, et maksuvõla sundtäitmise aegumise katkemine tähendab samaaegselt seda, et katkemise alus langeb kohe ka ära, kuivõrd see ühtib TsÜS § 159 lg-s 1 sätestatud aegumise katkemise regulatsiooniga.⁸²

Eelnevat seisukohta arvesse võttes, tuleb autori hinnangul MKS § 132 lg 6 kohaldamisel aegumistähtaja katkemise aluse äralangemiseks lugeda pankrotimenetluse lõpetamist. Selline tõlgendus langeb kokku TsÜS § 160 lõikes 3 sätestatuga, mille kohaselt nõude aegumise peatumine

---

⁸¹ RKHKo 3-19-1257 p 14.

⁸² RKEKm 2-17-12525 p 12.

lõpeb peatumise aluseks oleva menetluse jõustunud lahendiga lõppemisega, antud juhul pankrotimenetluse lõppemisega.

Kokkuvõtvalt järeldub eelnevast, et võlgniku pankroti väljakuulutamisel katkeb võlgniku vastu suunatud maksunõuete ja muude maksuhalduri poolt sissenõutavate rahaliste nõuete sundtäitmise aegumistähtaeg kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni. Kõigi ülejäänud nõuete puhul peatub nõude aegumine nõude esitamisel pankrotimenetluses kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni. Seni kui nõudeavaldust ei ole pankrotihaldurile esitatud või kui see on jäänud esitamata kohaldub karistusõiguslikele nõuetele üldine aegumise regulatsioon, mistõttu on võimalik karistusõiguslike nõuete aegumine pankrotimenetluse ajal.

2.2.2. Pankrotimenetluse kestel tekkinud nõuete sissenõudmine ja aegumine

Käesolevas alapeatükis keskendub autor nõuetele, mis on võlgniku vastu tekkinud pärast pankroti väljakuulutamist. Autor uurib, millised võimalused on võlausaldajal pankrotimenetluse ajal tekkinud nõuete sissenõudmiseks, kas nende nõuete aegumine peatub või katkeb pankrotimenetluse ajaks ning milline aegumise regulatsioon kohaldub pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete aegumisele.

Pankrotivara arvelt tasutakse eelisjärjekorras PankrS § 146 lõikes 1 loetletud pankrotimenetlusega seotud väljamaksed: pankrotimenetluses vara välistamise ja tagasivõitmise tagajärgedest tulenevad nõuded, võlgnikule ja tema ülalpeetavale makstav elatis (§ 147), massikohustused (§ 148) ja pankrotimenetluse kulud (§ 150).

Pankrotimenetluse kuludeks on füüsilise isiku pankrotimenetluses eelkõige usaldusisiku ja halduri tasu ja vajalikud kulutused pankrotiseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks. Kuivõrd viimati nimetatud kulud ei ole avalik-õiguslikud nõuded, ei analüüsita töös nende aegumisega seonduvat. Siiski, kui pankrotimenetluses puuduvad vahendid halduri tasu maksmiseks ja riik on võlgniku eest tasu menetlusabi korras ära maksnud ja kohus on kohustanud võlgnikku haldurile makstud tasu riigile hüvitama, saab seda nõuet sisse nõudma asuda alles pärast pankrotimenetluse või

kohustustest vabastamise menetluse lõpetamist. Halduri tasu näol on tegemist kohtumäärusest tuleneva nõudega, millele kohaldub kümne aasta pikkune aegumistähtaeg (TsÜS § 157 lg 1).

Ka Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda on juhtinud tähelepanu probleemile seoses pankrotihalduritele ja usaldusisikutele pankrotivara arvelt väljamõistetud tasude kättesaamisega olukorras, kus pankrotivaras puuduvad nende väljamaksmiseks vahendid: “Kohustustest vabastamise kestel ei alusta kohtutäiturid täitemenetlust pankrotihalduri või usaldusisiku tasunõude sissenõudmiseks. Samas ei ole ka õige, et pankrotihaldur peab aastaid (7-10 aastat?) ootama võimalust asuda realiseerima enda tasu- (ja kulude) nõuet.”⁸³

Massikohustused on pankrotimenetluse ajal halduri poolt oma ülesannete täitmisel tehtud tehingutest ja muudest toimingutest tekkinud kohustused. Kohtupraktikas on massikohustust eristatud pankrotinõudest pankrotihalduri tegevuse kaudu.⁸⁴ K. Kerstna-Vaks leiab, et PankrS § 148 lg 1 sätestab erinevad massikohustused avatud loetelu kaudu.⁸⁵ Pankrotimenetluse kestel võib võlgnikult nõuda massikohustuste täitmist üldkorras ning nende täitmiseks võib läbi viia täitemenetluse pankrotivara suhtes (PankrS § 149 lg 1). Juhul kui massikohustus jääb pankrotimenetluses tasumata võib võlausaldaja nõuda selle tasumist võlgnikult ka pärast pankrotimenetluse lõppemist (PankrS § 167 lg 3). Tartu Ringkonnakohtus on leidnud, et PankrS § 167 lg 3 ei ole massikohustustest tekkinud nõuete osas PankrS § 167 lõike 1 suhtes erisätteks, vaid lähtudes massikohustuste võlausaldajate laiaulatusliku kaitse eesmärgist täiendab seda.⁸⁶ Kohtu arvates ei ole põhjust pärast pankrotimenetluse lõppemist massikohustuste võlausaldajat kohelda erinevalt teistest võlausaldajatest, kes võisid, kuid jätsid pankrotimenetluses oma nõuded esitamata.

V. Kõve on leidnud, et TsÜS § 160 lg 2 p-s 1 sätestatud aegumise peatumise regulatsioon ei mõjuta PankrS § 167 lõigetest 3 ja 4 tulenevalt massikohustusi ega pankrotimenetluse ajal võlgniku vastu

---

⁸³ Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu (575 SE) seletuskiri, lisa 2 (märkused ja ettepanekud), lk 32 (nr 91). Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda (KPK). Täiendava arvamuse esitamine füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu kohta. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e8d8a377-75b6-446e-81fd-11d0c256b73a/F%C3%BC%C3%BCsilise+isiku+maksej%C3%B5uetuse+seadus> (21.04.2023).

⁸⁴ RKKKo 3-3-1-63-07 p 12; RKKKo 3-1-1-40-14 p 105.

⁸⁵ K. Kerstna-Vaks. Pankrotimenetluse kulud – vältimatu osa pankrotimenetlusest. – Juridica VI/2008, lk 390-405.

⁸⁶ TrtRnK 29.08.2018, 3-17-1281 p 24.

tekinud nõudeid.⁸⁷ Seega tuleb massikohustuste aegumistähtaegsid arvestada üldise aegumise regulatsiooni järgi.

Füüsilise isiku pankrotimenetluses võivad massikohustuseks olla ka maksukohustused, eelkõige tulumaksukohustus, mille deklareerimise ja tasumise kohustus tekib juhul, kui pankrotimenetluses pankrotivara müügist saadud tulu on võlgniku maksustatav tulu. Võlgniku vara müük on üks pankrotihalduri ülesannetest pankrotimenetluses (PankrS 8. ptk), seega tekib maksukohustus halduri tegevuse tulemusel ja pankrotivara müügihinnalt kinni peetud tulumaks tuleb maksuhaldurile üle kanda pankrotihalduril.

Juhul kui tulumaks massikohustusena jääb riigile tasumata, saavad selle summa ulatuses raha võlausaldajad ja tulumaksukohustus jääb füüsilisest isikust pankrotivõlgniku kanda. Pankrotimenetluses tasumata jäänud tulumaksukohustuse aegumistähtaja algus on muudest massikohustustest erinev kuna füüsilise isiku tuludeklaratsioon tuleb esitada võlgnikul endal ja tuludeklaratsioon esitatakse kalendriaasta kohta. Seetõttu algab füüsilise isiku tuludeklaratsiooni alusel tasumisele kuuluva kohustuse sundtäitmise tähtaja arvestamine üldjuhul pärast seda, kui pankrotimenetlus on juba lõppenud (MKS § 132 lg 1). Autor mõnab, et praktikas esineb juhtumeid, kus massikohustuseks olev tulumaks on jäänud riigile tasumata ning selle tasumise kohustus tuleb võlgnikule ootamatult. Selline olukord kahjustab oluliselt võlgniku huve, takistades tal pärast kohustustest vabastamise menetlust alustada uuesti võlgadevaba elu. Samuti võib tulumaks riigile jääda tasumata, kuna majanduslikes raskustes võlgnikule ei ole selle tasumine jõukohane.

Juhul kui võlgniku suhtes algatatakse kohustustest vabastamise menetlus, ei ole võlausaldajal reaalselt võimalust tasumata tulumaksu sisse nõudma asuda enne kohustustest vabastamise menetluse lõppemist ning sõltuvalt menetluse kestusest ei saa välistada nõude aegumist enne menetluse lõppemist. Võttes arvesse, et kohustustest vabastamise menetlus kestab pankrotiseaduse kohaselt üldjuhul enam kui viis aastat, on vara müügil tasumata tulumaksu sissenõudmine pigem ebatõenäoline. FiMS-ga lüheneb menetluse kestus viielt aastalt kolmele, mistõttu nõue pankroti- või kohustustest vabastamise menetluse kestel pigem ei aegu, kuid seda enam mõjutab pankrotivara

---

⁸⁷ Kõve, V. Juridica VII/2010, lk 525.

arvelt massikohustuse tasumata jätmise võlgnikku, kellelt pärast menetluste lõppemist saab asuda nõuet sisse nõudma.

Järgnevalt käsitleb autor nõudeid, mis pankrotimenetluse ajal tekivad võlgniku enda tegevusest. Pankrotimenetluse ajal võimaldatakse võlgnikul kasutada enda sissetulekuid mittearestitavas määras. Selle arvelt peab ta tasuma enda igapäevased kulud söögile, eluasemele, transpordile, aga ka temalt elatist saama õigustatud isikule elatise jne. Võlgniku pankrotimenetlus ei võta võlgnikult ära kohustust tasuda pärast pankrotimenetlust tekkinud nõudeid. PankrS § 167 lg 4 kohaselt ei saa võlausaldajad üldjuhul esitada võlgniku vastu pankrotimenetluse ajal tekkinud nõudeid üldises korras.⁸⁸ PankrS § 167 lõike 4 kohaselt nõuete, mis on tekkinud pankrotimenetluse ajal ja mida ei saanud pankrotimenetluses esitada, aegumistähtaeg algab pankrotimenetluse lõpetamisest.

Karistusseadustikus puudub PankrS § 167 lõikega 4 sarnane säte. Samuti ei sätesta ükski muu seadus erisusi pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud karistusõiguslike nõuete sissenõudmiseks või aegumistähtaegade arvestamiseks. Seetõttu leiab autor, et võlgniku pankrotimenetluse ajal tekkinud karistusõiguslike nõuete aegumisele tuleks nii nagu pankrotimenetluses esitamata jäänud nõuetele kohaldada üldist KarS-i aegumise regulatsiooni. Pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete aegumistähtaeg hakkab kulgema väärteo- või kriminaalasjas tehtud otsuse jõustumisest, v.a juhul kui otsuse tasumiseks on ette nähtud pikem tähtaeg. Kui pankrotimenetlus ei lõpe enne KarS §-s 82 sätestatud aegumistähtaegade möödumist, siis on võlgnik sisuliselt vabanenud nõude tasumise kohustusest. Füüsiliste isikute puhul tuleb täiendavalt arvestada pärast pankrotimenetluse lõppemist jätkuva kohustustest vabastamise menetlusega (ptk 3). Võlausaldajal ei ole võimalik pärast pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse lõppemist menetluse ajal aegunud nõudeid sisse nõuda.

Võlgniku pankroti- või kohustustest vabastamise menetluse ajal tekkinud uute süütegude eest tasude väljamõistmisel ei ole määrav asjaolu, et riigil tegelikkuses puudub võimalus väljamõistetud summasid võlgniku maksejõuetusmenetluses sätestatud piirangute tõttu sisse nõudma asuda. Autori hinnangul ei saa ega peagi uute süütegude eest tasude väljamõistmine sellega arvestama, kuid seadusandja peaks autori hinnangul lahendama olukorra, kus uute väljamõistetud rahaliste nõuete sissenõudmine on juba etteteadaolevalt võimatu võlgniku pankrotimenetluse tõttu.

---

⁸⁸ RKTko 2-20-3353 p 10.2 käsitleb erandit pankrotimenetluse ajal tekkinud elatise nõude sissenõudmisel.

Riigikontrolli hinnangul ei mõjuta mõistliku aja jooksul täitmata karistused inimest hoiduma uutest õigusrikkumistest⁸⁹ Autor leiab, et mõju võlgniku käitumisele võib jääda olematuks ka juhul, kui võlgnikul on ilma omapoolse vastupingutuseta võimalik enda kuritegeliku tegevuse tõttu tekkinud nõuete tasumise kohustusest vabaneda enda pankrotimenetluse kaudu. Autor on täheldanud töö käigus, et kui isikul on pankrotimenetluses jäänud rahuldamata riigi kasuks väärteo- ja kriminaalasjades välja mõistetud menetluskulude hüvitised, siis esineb nende isikute osas sagedamini neid, kellel on tekkinud uued menetluskulude nõuded pärast pankroti väljakuulutamist. Neid nõudeid ei ole võimalik riigil kui võlausaldajal esitada pankrotimenetluses ning nendest ei vabastata võlgnikku kohustustest vabastamise menetluse kaudu.

Järgnevalt uurib autor võlgniku pankrotimenetluse ajal tekkinud maksunõuete aegumise peatumist või katkemist. Maksuhalduril puudub võimalus esitada pankrotimenetluse ajal nõudeid võlgniku vastu üldises korras (v.a. massikohustused). Autori hinnangul on võimalik MKS § 128 lg 1 kolmanda lause ja PankrS § 167 lg 4 koostoimes lugeda pankrotimenetluse ajal tekkinud maksunõuete aegumistähtaeg katkenuks kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni. MKS § 132 lg 5 p 2 alusel katkeb sundtäitmise aegumistähtaeg maksukohustuslase pankroti väljakuulutamisel. Seega nõude tekkimisel selle sundtäitmise aegumistähtaeg ka kohe katkeb ja algab uuesti pankrotimenetluse lõppemisega (PankrS § 167 lg 4). Seega ei ole võlgniku pankrotimenetluse ajal tekkinud maksunõuete aegumine võimalik. Lisaks märgib autor, et kuna maksunõuete aegumistähtaeg katkeb (mitte ei peatu) pankrotimenetluse ajaks, siis piirab pankrotimenetlus küll maksunõude sissenõudmist ajalises vaates, kuid ei võta võlausaldajalt ära võimalust pärast pankrotimenetluse lõppemist viie aasta kestel pankrotimenetluse ajal tekkinud nõudeid sisse nõuda.

Avalik-õiguslikud nõuded võlgniku vastu tekivad praktikas sageli kas võlgniku mitteseadusekuuleka käitumise, õigustatud isikule elatise⁹⁰ või riigile maksukohustuste tasumata jätmise tagajärjel. Kui võlgnik nõudeid vabatahtlikult ei tasu, puudub riigil võlausaldajana võimalus pankroti- ja ka kohustustest vabastamise menetluse ajal tekkinud nõudeid sundkorras täitma asuda.

---

⁸⁹ Väärteotrahvide laekumisest. Kas politsei määratud rahatrahv on mõjuvaks vastuseks väärteole? - Riigikontrolli aruanne Riigikogule. Tallinn, 30.04.2008, lk 1. - <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:52827> (03.04.2023).

⁹⁰ Avalik-õigusliku nõudena on mõeldud perehüvitiste seaduse § 58 alusel riigile üleläänud elatisonõudeid, mis riik on võlgniku eest elatist saama õigustatud isikule ära tasunud.

Eelnevast tulenevalt leiab autor, et pankrotimenetluse kestust arvesse võttes on võlgniku pankrotimenetluse ajal kõige suurem tõenäosus aeguda trahvinõuetel, mida tuleks kuid ei saa pankrotimenetluse ajal sisse nõudma asuda ühe aasta jooksul otsuse jõustumisest arvates. Lisaks jätkub enamasti pärast pankrotimenetlust võlgniku kohustustest vabastamise menetlus, mis vähendab ka kolme ja enama aastase aegumistähtajaga nõuete sissenõudmise tõenäosust. Seega võivad autori hinnangul pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist võlgnikult riigi kasuks väärteo- ja kriminaalasjas mõistetud rahalised nõuded võlgniku pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse tõttu jääda realselt sisse nõudmata aegumise tõttu.

2.2.3. Nõuete sundtäitmine ja aegumistähtajad pärast pankrotimenetluse lõppemist

Järgnevalt uurib autor, millised võimalused on nõuete sissenõudmiseks pärast pankrotimenetluse lõpetamist ning milline tähendus on pankrotimenetluse lõpetamise määrusel nõuete aegumistähtaegadele.

Pankrotimenetlus võib lõppeda kas pankrotimenetluse raugemisega (§ 158), pankroti aluse äralangemisega (§ 159), võlausaldajate nõusolekul (§ 160), lõpparuande kinnitamisega (§ 163), kompromissi kinnitamisega (§ 183) või muul seaduses sätestatud alusel.

Pankrotimenetlus lõpeb raugemisega, kui võlgnik on varatu ja tal puuduvad vahendid pankrotimenetluse kulude tasumiseks (PankrS § 158). Sellisel juhul jäävad pankrotimenetluse lõpetamisel võlausaldajate nõuded täies ulatuses rahuldamata. Kui võlgnikul on vara, mille müügist saadud raha arvelt on võimalik teha väljamakseid võlausaldajatele, lõpetatakse menetlus lõpparuande kinnitamisega (PankrS 163). Mõlemal eelnimetatud juhul on pankrotimenetluse lõpetamise määrus täitedokumendiks pankrotimenetluses tunnustatud ja pankrotimenetluse lõppedes rahuldamata jäänud nõuete osas (PankrS § 168). Määrusel ei ole täitedokumendi tähendust, kui võlgnik on esitanud nõudele vastuväite ja kohus ei ole seejärel nõuet tunnustanud. Seetõttu on oluline, et pankrotimenetluse lõpetamise määruses oleks märgitud, kas võlgnik esitas pankrotimenetluses võlausaldajate nõuetele vastuväiteid või mitte.

TsÜS § 157 lõike 3 kohaselt on pankrotimenetluses tunnustatud nõude täitmise aegumistähtaeg kümme aastat pankrotimenetluse lõppemisest arvates. See on oluliselt pikem, kui on töös analüüsitava nõuete aegumistähtaeg üldise regulatsiooni järgi. V. Kõve leiab, et pikem aegumistähtaeg on põhjendatud seetõttu, et nõue on riigi poolt kindlaks tehtud ja selle sissenõudmist takistavad vaid võlgniku makseraskused.⁹¹ Pikem aegumistähtaeg on seega seadusandja õiguspoliitiline otsus, mille puhul on võlausaldajatele antud võimalus nõude sissenõudmiseks võlgniku makseraskuste ületamise järgselt.

TsÜS § 157 lõikes 3 sätestatud kümne aastane aegumistähtaeg kohaldub ka nende isikute nõuetele, kelle suhtes kohus pankrotimenetluse lõppedes kohustustest vabastamise menetlust ei algata. Ilmselgelt ei motiveeri see võlgnikku töötama ja kasu saama, kuna võlausaldajatel on võimalik pöörata sissenõue võlgniku mitteametlikule tulule. Võlausaldajate nõude edasine rahuldamine võib suure tõenäosusega muutuda perspektiivituks. On ka näiteid praktikas, kus võlgnik esitab uue maksejõuetusavalduse, misjärel võlausaldajal taaskord ei olegi võimalik võlgniku vastu nõudeid esitada.

Autor leiab, et kohustustest vabastamise menetluse kaudu võlgnikule antud võimalus pankrotimenetluses rahuldamata jäänud nõudest vabaneda loob eelduse ausatele võlgnikele vabaneda kohustuse tasumisest enne kümne aasta möödumist. Võlausaldajate huvide kahjustamisele suunatud tegevuse tõttu on aga pikema aegumistähtaja kohaldamine pankrotimenetluses rahuldamata jäänud nõuetele põhjendatud ja võlausaldajate huvisid mõistlikult arvesse võttev.

Riigikohus on leidnud, et PankrS § 168 ega TsÜS § 157 lg 3 ei sätesta sõnaselgelt erandit teatud liiki nõuete kohta, millele võivad kehtida muud aegumistähtajad.⁹² Kohtu hinnangul ei sõltu pankrotimenetluse lõpetamise määruse õigusjõud täitedokumendina sellest, millises menetluses või millise täitedokumendi alusel oli nõue täidetav enne pankroti väljakuulutamist ning kas tegemist on avalik-õigusliku või eraõigusliku nõudega.⁹³ Seetõttu on kohtutäitur kohustatud võtma täitmiseks pankrotimenetluse lõpetamise määruse ning täitma seda TsÜS § 157 lõikes 3 toodud aegumistähtaega arvestades kõikide nõuete osas. Sellest järeldub, et pankrotimenetluses

---

⁹¹ V. Kõve. Populistliku õigusloome ohtudest eraõiguses. Aegumistähtaegade näide. – Juridica 8/2022, lk 545.

⁹² 3-3-1-4-16 p 13.

⁹³ 3-3-1-4-16 p 15.

rahuldamata jäänud tunnustatud nõuete osas ei ole oluline, milline aegumise regulatsioon kohaldus pankrotimenetluse lõpetamise määruses kajastatud rahuldamata jäänud nõuetele enne pankrotimenetluse lõppemist. Kohtupraktika toetab seisukohta, et TsÜS § 157 lõiget 3 kohaldatakse nii maksunõuete kui ka karistusõiguslike nõuete aegumisele.

KarS ja KrMS ei sätesta pankrotimenetluses tunnustatud ja rahuldamata jäänud rahalise karistuse ja menetluskulude nõuete sissenõudmiseks erikorda. Riigikohus on seisukohal, et kui võlgnikult on jõustunud kohtuotsusega riigi kasuks välja mõistetud kriminaalmenetluse kulud ning seda nõuet on ka pankrotimenetluses tunnustatud, kohaldatakse TsÜS § 157 lg-st 3 tulenevat aegumistähtaega. Kohus leidis, et KarS § 82 lg-s 5 ettenähtud otsuse täitmise aegumise regulatsioon sellisel juhul ei kohaldu.⁹⁴ Sellest järeldab autor, et pärast pankrotimenetluse lõppemist ei kohaldu pankrotimenetluses tunnustatud karistusõiguslikele nõuetele KarS § 82 lõigetes 4 ja 5 sätestatud aegumise peatumise regulatsioon ning tunnustatud ja pankrotimenetluses rahuldamata nõuete aegumistähtaja pikkust ei mõjuta enam võlgniku võimalik vangistus või aresti all viibimine.

Pankrotimenetluses tunnustatud maksunõuete osas on riigikohus asunud seisukohale, et nende täitmine on pärast pankrotimenetluse lõppemist võimalik alternatiivselt nii TsÜS § 157 lg 3 kui ka maksukorralduse seaduse alusel.⁹⁵ Maksuhaldur võib pärast pankrotimenetluse lõppemist anda võlgnikule MKS § 129 kohaselt korralduse tasuta maksuvõlg ning täita nimetatud korraldust MKS §-s 132 toodud aegumistähtaegu arvestades. Seega võib maksuhaldur nõude sissenõudmiseks täitemenetluse asemel alustada ka MKS §-s 130 sätestatud täitetoiminguid, kuid sellisel juhul on sissenõude aluseks maksuhalduri haldusakt, mitte pankrotimenetluse lõpetamise määrus. MKS-i sundtäitmise regulatsiooni alternatiivne kasutamine annab maksuhaldurile võimaluse nõuet sisse nõuda kohtutäituri vahendusega, mistõttu on see võlgniku jaoks soodsam, kuna ei lisandu täitemenetluse tasusid ja sundtäitmise tähtaeg on lühem.

Kuna pankrotimenetluses tunnustatud ja rahuldamata jäänud nõuete aegumistähtaeg on märkimisväärselt pikem kui on aegumistähtajad KarS-i ja MKS-i üldise regulatsiooni järgi, siis oleks autori hinnangul juba maksejõuetusavaldust esitades põhjendatud pöörata tähelepanu võlgniku nõuete aegumistähtaegadele. Maksejõuetusavalduse esitamine enne peatselt saabuvat

---

⁹⁴ RKTKm 3-2-1-92-15 p 10.

⁹⁵ 3-3-1-4-16 p 13.

sundtäitmise aegumistähtaega võib võlgniku olukorda pigem halvendada. Selle asemel, et vabaneda nõude tasumisest aegumise tõttu, alustatakse pankroti ja kohustustest vabastamise menetlust ning jäädakse nõude eest vastutavaks pikemaks ajaks kui see oleks olnud üldise aegumise regulatsiooni järgi.⁹⁶

Pärast pankrotimenetluse lõppemist võivad võlausaldajad võlgniku vastu esitada üldises korras nii neid nõudeid, mis olid olemas enne pankroti väljakuulutamist kui ka neid, mis tekkisid võlgniku pankrotimenetluse ajal (PankrS § 167 lõiked 1, 4). Erand kehtib pankrotimenetluses täitmata jäänud nõuetele, millest füüsilisest isikust võlgnik vabastatakse kohustustest vabastamise menetluse lõpetamisel (PankrS § 167 lg 2).

Juhul, kui sissenõudja on jätnud nõudeavalduse pankrotimenetluses esitamata ja tema nõue on seetõttu jäänud pankrotimenetluses tunnustamata, ei saa pankrotimenetluse lõpetamise järgselt kohaldada TsÜS § 157 lg-s 3 sätestatud kümne aastast aegumistähtaega, vaid kohaldub üldine aegumise tähtaeg. Nõude sissenõudmine toimub sel juhul algse täitedokumendi alusel – karistusõiguslike nõuete puhul jõustunud kohtuotsuse ning maksunõuete puhul haldusakti või kohtuotsuse alusel. Aegumisele kohaldatakse sel juhul üldise aegumise regulatsiooni tähtaegu. Ükski seadus ei sätesta, et pankrotimenetluse lõpetamise määruse kui täitedokumendiga langeb ära varasema täitedokumendi kehtivus. Kohtupraktikas on leitud, et nõude tunnustamata jäämine pankrotimenetluses ei kõrvalda täitedokumendi õigusjõudu ning omab tähendust üksnes pankrotimenetluses, andes võlausaldajale õiguse saada osa pankrotivara jagamise tulemist.⁹⁷

Autor märgib, et täitemenetluse reformiga planeeritakse üha enamate avalik-õiguslike nõuete sundtäitmine üle anda Maksu- ja Tolliameti koosseisu⁹⁸. See võimaldab autori hinnangul kujundada praktika, kus avalik-õiguslike nõuete sissenõudmist ühe asutuse alla konsolideerides esitatakse erinevad avalik-õiguslikud nõuded pankrotimenetluses ühes nõudeavalduses. Pärast pankrotimenetluse lõppemist on võimalik sissenõudmist läbi viia ühe täitedokumendi alusel, s.o pankrotimenetluse lõpetamise määruse alusel. Selliselt väheneks erinevate täitedokumentide esitamisega tekkiv täitekulu võlgniku jaoks ja samuti vähendaks see erinevate riigiametite

---

⁹⁶ TrtMK 18.06.2020, 2-20-1831 p 18.

⁹⁷ RKTko 3-2-1-92-14 p 13; TlnRnK 20.05.2014, 2-13-5277 p 8.

⁹⁸ Täitemenetluse reformi riiginõuete sissenõudmise ümberkorraldamise tulu-kulu analüüs. Lõpparuanne. 21.05.2019. - <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:615548/406975/page/1> (21.01.2023).

dubleerivaid toiminguid riigi nõuete sissenõudmisel. TsÜS § 157 lg 3 kohaldamine kõigi pankrotimenetluses rahuldamata jäänud nõuete osas tagab kõigi võlausaldajate võrdse kohtlemise. Lisaks märgib autor, et täitedokumendi resolutsioonist peab olema täiturile selge, milline on võlausaldaja nõude suurus. Pankrotimenetluse lõpetamise määruks on nõuded välja toodud summeeritult. Seetõttu ei oleks võimalik ka pankrotimenetluse lõpetamise määruks põhjal kohtutäituril eristada erinevaid nõudeliike.

Eelnevast järeldub, et pärast pankrotimenetluse lõpetamist sõltub nõuete aegumistähtaeg sellest, kas nõue oli pankrotimenetluses tunnustatud või mitte. Ainult pankrotimenetluses tunnustatud ja rahuldamata jäänud nõuete osas on pankrotimenetluse lõpetamise määruks täitedokumendiks, mille alusel kohaldatakse olenemata nõude liigist TsÜS § 157 lõikes 3 sätestatud kümne aastast aegumistähtaega.

2.2.4. Aegumise katkemine täitedokumendi täitmiseks esitamisega

Jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumine katkeb ja algab uuesti täitedokumendi esimest korda täitmiseks esitamisega (TsÜS § 159 lg 1). Aegumist ei loeta katkenuks, kui täitedokumenti ei võeta täitmiseks (TsÜS § 159 lg 2). Kuni 31.03.2021 kehtinud TsÜS § 159 lg 1 järgi aegumine katkes ja algas uuesti täitedokumendi täitmiseks esitamisega. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt ei loetud kuni 31.03.2021 kehtinud redaktsiooni kohaselt aegumist katkenuks, kui täitedokumenti ei võetud täitmiseks või kui täitedokument võetakse enne täitetoimingut tagasi või kui tehtud täitetoiming tühistatakse. Muudatust põhjendatakse eelnõu seletuskirjas järgnevalt: “Eelnõu koostamise käigus ilmses, et aegumise katkemise küsimuses valitseb ebaselgus ning TsÜS § 159 lõiget 2 on asunud tõlgendada selliselt, et kui täitemenetlus lõpetatakse TMS § 48 lg 1 p 1 kohaselt sissenõudja avalduse alusel ja sama täitedokument esitatakse korduvalt täitmisele, siis on võimalik täitmise aegumist 10 aasta kaupa korduvalt pikendada. Selline tõlgendus on ekslik ega vasta ka kehtivale kohtupraktikale.”⁹⁹

---

⁹⁹ Täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri (315 SE). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/de58623d-5a79-4e1e-aac2-9236dd8c6332/T%C3%A4itemenetluse%20seadustiku%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus> (21.04.2023).

TMS § 48 lg 1 p 1 sätestab, et kohtutäitur lõpetab täitemenetluse sissenõudja avalduse alusel. Riigikohus leidis kuni 31.03.2021 kehtinud TsÜS § 159 lõike 2 kohaldamisega seonduvalt, et täitedokumendi tagasivõtmiseks viidatud sätte tähenduses tuleb lugeda eelkõige TMS § 48 lg 1 p 1 järgset täitemenetluse lõpetamist sissenõudja avalduse alusel. Sel juhul ei loeta aegumist katkenuks ja aegumist arvestatakse täitedokumendist tuleneva nõude sissenõutavaks muutumise ajast. Selliselt välditakse korduva täitemenetluse algatamisega aegumise ebamõistlikult pikaks venitamist.¹⁰⁰

Samuti leidis Tallinna Ringkonnakohus, et varasem TsÜS § 159 lg 1 redaktsioon võimaldas sama täitedokumendi uuesti täitmisega esitamisega nõude täitmist pikendada. Kohus leidis, et kui täitemenetlus on sissenõudja avalduse alusel lõpetatud ja sama täitedokument esitatakse uuesti täitmiseks, langeb vahepealne aegumise katkemine ära ja uue avalduse esitamine peab mahtuma aegumistähtaja sisse, mille arvestamine algab nõude sissenõutavaks muutumisest.¹⁰¹ Eelnevast järeldub, et kohtupraktika toetab seisukohta, et aegumise kaudu peab isikule saabuma mingil ajal õigusrahu ning korduv aegumistähtaja pikendamine sisuliselt sama nõude osas kahjustab võlgniku huve.

MKS § 132 lg 5 p 1 sätestab, et sundtäitmise aegumistähtaeg katkeb kohtutäiturile maksuvõla sissenõudmiseks täitmisavalduse esitamisel. Uue sundtäitmise aegumistähtaja kulgemist hakatakse arvestama tähtaja katkemise aluse äralangemise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist. Riigikohtu tsiviil- ja halduskolleegeiumi vaheline erikogu muutis otsuses 2-17-12525 oma varasemat seisukohta maksukorralduse seaduse MKS § 132 tõlgenduse osas ja leidis, et maksuvõla sundtäitmisele andes aegumine katkeb ja algab uuesti järgmise aasta 1. jaanuarist ning aegub seega viie aasta möödudes. Riigikohtu hinnangul on oluline, et isikule saabuks tema maksuvõlgade ja nende sissenõudmise osas ettenähtud aja jooksul õigusrahu.¹⁰²

TsÜS § 157 lg-s 3 sätestatud aegumistähtaeg hakkab kulgema pankrotimenetluse lõpetamise kuupäevast alates. Jõustunud pankrotimenetluse lõpetamise määruse alusel võib pankrotivõlausaldaja esitada nõude sundtäitmiseks kohtutäiturile, v.a juhul kui füüsilise isiku suhtes jätkub kohustustest vabastamise menetlus. TsÜS § 159 lg 1 kohaselt aegumine katkeb ja

---

¹⁰⁰ RKTko 3-2-1-141-13 p 29.

¹⁰¹ TlnRnKm 20.09.2021, 2-21-6936 p 10.

¹⁰² RKEKm 2-17-12525.

algab uuesti täitedokumendi täitmiseks esitamisega. Esitades pankrotimenetluse lõpetamise määruse täitmiseks vahetult enne TsÜS § 157 lg-s 3 sätestatud aegumistähtaaja saabumist, võimaldab tänane regulatsioon võlausaldajal pikendada kohtulahendi täitmist veel kümne aasta võrra, kuna aegumistähtaeg katkeb nõude täitmiseks esitamisega. Seega võib kehtiva regulatsiooniga pankrotimenetluse lõpetamise menetluse määruse kui iseseisva täitedokumendi täitmiseks esitamisel võlgniku pankrotimenetluses tunnustatud ja rahuldamata jäänud nõuete aegumistähtaeg kahekordistuda. Võttes arvesse, et maksunõuete ja karistusõiguslike nõuete üldised aegumistähtajad on TsÜS § 157 lõikes 3 sätestatud aegumistähtaegadest lühemad ja nõuded võisid juba enne pankrotimenetlust olla täitmisel, võib aegumistähtaeg kujuneda mitmekümne aasta pikkuseks. V. Kõve on leidnud, et selle tõttu võidakse võlgnik ühiskonnast sisuliselt välja lülitada ja jätta ilma sotsiaalabist, uut võimalust saamata.¹⁰³

---

¹⁰³ Kõve. V. Juridica 8/2022, lk 549 p 7.

3. KOHUSTUSTEST VABASTAMISE MENETLUSE JA AEGUMISE REGULATSIOONI VAHELISED SEOSSED

3.1. Kohustustest vabastamise menetluse läbiviimine ja kestus

Alates 01.07.2022 jõustus füüsilise isiku maksejõuetuse seadus (FiMS), millega muudeti oluliselt võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamise tingimusi, menetluse alguse aega ja kestust. FiMS-i kohaldatakse pärast seaduse jõustumist esitatud maksejõuetusavalduste alusel algatatud menetlustele (FiMS § 68 lg 1). Enne 01.07.2022 esitatud pankroti- ja kohustustest vabastamise avalduste alusel algatatud kohustustest vabastamise menetlused viiakse lõpuni kuni 30.06.2022 kehtinud pankrotiseaduse sätete alusel (FiMS § 68 lg 2). Sellest tulenevalt jäävad mitmeteks aastateks paralleelselt kulgema kahe erineva korra alusel läbiviidavad kohustustest vabastamise menetlused. Olenemata sellest, kas menetlus on algatatud pankrotiseaduse või FiMS-i alusel, on see lahutamatult seotud võlgniku pankrotimenetlusega. Kohustustest vabastamise menetlust ilma pankrotimenetluseta algatada ei saa.

Ehkki pankroti- ja kohustustest vabastamise menetlus on omavahel seotud, ei sätesta ükski seadus võlgniku kohustustest vabastamise menetlust nõude aegumistähtaja peatumise ega katkemise alusena. V. Kõve on leidnud, et pankrotimenetluses nõude tunnustamiseks esitamisega kaasnenud aegumise peatumine peaks füüsilise isiku pankroti korral kehtima edasi ka pankrotimenetlusele järgneva kohustustest vabastamise menetluse algatamisel kuni menetluse lõpuni ehk kuni võlgadest vabastamise otsustamiseni kohtu poolt.¹⁰⁴

Autori hinnangul oleks põhjendatud kohustustest vabastamise menetluse ajal kaitsta aegumise peatumise kaudu võlausaldajate huve ka võlgniku kohustustest vabastamise menetluse ajal. Sarnaselt pankrotimenetlusega peab võlgnik kohustustest vabastamise menetluse ajal rahuldama eelkõige pankrotimenetluses tunnustatud nõudeid ning võlausaldajatel ei ole võimalik enne ega pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist tekkinud nõudeid sundtäita (p 3.2.). Kui nõuete aegumistähtaja peatumine peaks seadusandja hinnangul pärast pankrotimenetluse lõppemist kestma edasi füüsiliste isikute puhul kohustustest vabastamise menetluse lõpetamiseni, siis tuleks see vastavalt ka seaduses sätestada. Kehtiv regulatsioon ei võimalda autori hinnangul lugeda nõuete

---

¹⁰⁴ Kõve, V. Juridica VII/2010, lk 525.

aegumistähtaega peatunuks või katkenuks võlgniku kohustustest vabastamise menetluse ajaks olenemata nõude liigist ja sellest, kas nõuded on tekkinud enne või pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist. Seetõttu kohaldub autori hinnangul kohustustest vabastamise menetluse ajal nõuete aegumisele samasugune regulatsioon nagu pärast pankrotimenetluse lõpetamist ja kohustustest vabastamise menetluse ajaks nõuete aegumistähtaeg ei peatu ega katke (p 2.2.3). Lisaks märgib autor, et PankrS § 167 lg 4 sätestab selgesõnaliselt, et nõuete, mis on tekkinud pankrotimenetluse ajal ja mida ei saanud pankrotimenetluses esitada, aegumistähtaeg algab pankrotimenetluse lõpetamisest. FiMS-s aga puudub PankrS § 167 lõikega 4 sarnane säte. Autori hinnangul ei arvesta aegumise peatumise ja katkemise regulatsioon seadustes füüsiliste isikute maksejõuetusmenetluste erisusi, sh asjaolu, et pankrotimenetluse lõpetamisel võib jätkuda kohustustest vabastamise menetlus.

Järgnevalt käsitleb autor kohustustest vabastamise menetluse algatamise tingimusi ja menetluse kestust esmalt pankrotiseaduse ja seejärel FiMS-i alusel läbiviidavate menetluste korral, analüüsid, kuidas muudab uus regulatsioon võrreldes varasemaga nõuete aegumise tõenäosust.

Pankrotiseaduse kohaselt algatatakse kohustustest vabastamise menetlus pankrotimenetluse lõpetamisel ning võlgniku kohustustest vabastamine otsustatakse üldjuhul viie aasta möödumisel menetluse algatamisest (PankrS § 171 lg 1, § 175 lg 1). Kohus võib menetlust pikendada kuni seitsme aastani. Menetluse ajal nõuetekohaselt kohustusi täitnud, eelkõige võlausaldajate nõudeid arvestatavas ulatuses tasunud võlgniku võib kohus vabastada kõige varem pärast kolme aasta möödumist menetluse algatamisest (PankrS § 175 lg 1¹⁰⁵). Pärast kolme, viie või seitsme aasta möödumist kuulab kohus vajadusel üle võlgniku ning annab võlausaldajatele võimaluse võlgniku kohustustest vabastamise ja menetluse lõpetamise kohta seisukoha esitamiseks. Seejärel otsustab kohus võlgniku kohustustest vabastamise ja menetluse lõpetamise.

Pankrotiseadusega võimaldatud ennetähtaegset vabastamist kolme aasta möödumisel menetluse algatamisest esineb praktikas harva. Enamus kohustustest vabastamise menetlusi kestab üle viie aasta. Viie aastase ajaperioodi sisse mahuvad kõik aegumistähtajad pikkusega kuni viis aastat. Seega kattub töös analüüsitavate nõuete üldine aegumistähtaeg kui mitte täielikult siis suures osas pankrotiseaduses sätestatud kohustustest vabastamise menetluse ajaperioodiga. Kuna nõuete

---

¹⁰⁵ RKTkm 3-2-1-19-16 p 13.

aegumistähtaeg menetluse ajaks ei peatu, siis on kohustustest vabastamise menetluse ajal võimalik nende nõuete aegumine, mille aegumine üldise regulatsiooni järgi on alanud juba võlgniku pankrotimenetluse ajal või mis tekivad ja mille aegumine algab kohustustest vabastamise menetluse ajal. Eelnevast järeldab autor, et kui võlgnik nõudeid vabatahtlikult ei tasu, siis suure tõenäosusega võib töös analüüsitava nõuete sissenõudmine muutuda võimatuks aegumise tõttu. Eelkõige mõjutab see karistusõiguslikke nõudeid, mille sissenõudmist tuleb alustada enne ühe, kolme või viie aasta möödumist otsuse jõustumisest (KarS § 82 lg 1 p-d 1-3). KarS § 82 lõigetes 4 ja 5 sätestatud sundtäitmise aegumistähtajad ei oma seejuures enam tähtsust, kuna nende rakendamise eelduseks on, et sissenõudmist on eelnevalt alustatud.

FiMS-i alusel algatatakse võlgniku kohustustest vabastamise menetlus samaaegselt pankroti väljakuulutamisega ning võlgniku kohustustest vabastamine otsustatakse üldjuhul kolme aasta möödumisel menetluse algatamisest (FiMS § 45 lg 1, § 49 lg 1). Kohus võib menetlust pikendada maksimaalselt nelja aastani ning kõige varem võib võlgniku vabastada juba aasta möödumisel menetluse algatamisest (FiMS § 49 lg-d 3, 9). Võlgniku kohustustest vabanemine ühe aasta möödudes menetluse algatamisest on praktikas tõenäoliselt võimalik pigem juhtudel kui enne pankroti väljakuulutamist tekkinud võlad on võimalik võlgniku pankrotivara arvelt märkimisväärses ulatuses rahuldada.

FiMS-i järgi kattub kohustustest vabastamise menetluse aeg osaliselt pankrotimenetlusega ja menetluse kestus on lühem, seetõttu väheneb ka tõenäosus, et nõuded aeguvad enne kohustustest vabastamise menetluse lõppemist. Siiski ei välista ka lühem menetlus autori hinnangul nende nõuete täitmise aegumist, millele alates pankrotimenetluse lõppemist kohaldub üldine aegumise regulatsioon. Eelkõige mõjutab see pankrotimenetluse ajal tekkinud nõuete aegumist, mille aegumine juba pankrotimenetluse ajal ei peatunud ja mida tuleb sisse nõudma asuda enne aasta möödumist otsuse jõustumisest. Seega puudutab see kõige enam trahvinõuete sissenõudmist.

PankrS § 193³ reguleerib kohustustest vabastamise menetluse kestust nn üleminekuperioodil. PankrS § 193³ lg 1 sätestab, et kui füüsilisest isikust võlgniku suhtes on enne 2022. aasta 1. juulit algatatud kohustustest vabastamise menetlus ja kohustustest vabastamise otsustamiseni on PankrS § 175 lg 1 alusel jäänud rohkem kui kolm aastat, vähendatakse kohustustest vabastamise otsustamiseni jäänud aega kolme aastani. Pärast FiMS-i jõustumist oli levinud seisukoht, et kõigil

võlgnikel on võimalik kohustustest vabaneda kolme aasta möödumisel alates nende suhtes kohustustest vabastamise menetluse algatamisest. Autori hinnangul tuleb PankrS § 193³ lõiget 1 mõista selliselt, et juhul kui võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpuni on alates 01.07.2022 jäänud rohkem kui kolm aastat, siis vähendatakse kohustustest vabastamise aega kolme aastani s.o kuni 01.07.2025. Selliselt on sätet tõlgendanud ka Tartu Ringkonnakohus, leides, et tegemist on ülemineku sättega olukorras, kus kohustustest vabastamise menetluse periood lüheneb kolme aastani direktiivist tulenevalt (EL 2019/1023, art 21 lg 1).¹⁰⁶ Seega kui FiMS-i jõustumise ajaks on pankrotiseaduse alusel algatatud kohustustest vabastamise menetluse lõpetamiseni jäänud vähem kui kolm aastat, arvestatakse menetluse kestust endiselt pankrotiseaduse sätete kohaselt ja menetluse kestus ei lühene PankrS § 193³ lg 1 alusel. Autor märgib, et PankrS § 193³ tõlgendamine ja rakenduspraktika ei ole tänaseni veel ühtlustunud.

Kahe erineva seaduse alusel läbiviidavad kohustustest vabastamise menetlused jäävad kulgema vähemalt 2025. aasta teise pooleni, pigem kauem. Seetõttu vähemalt järgnevatel aastatel kestavad kohustustest vabastamise menetlused veel viis või enam aastat ning lühemast menetlusest tulenevat mõju aegumistele ei ole oodata enne kui pankrotiseaduse alusel läbiviidavad menetlused on kõik lõppenud. Kuid ka täielikult FiMS-s sätestatud kolme aastasele kohustustest vabastamise menetluse perioodile üleminek ei välista autori hinnangul pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud trahviotsuste aga ka teise astme kuriteo asjas tehtud otsuste täitmise võimatust nõuete aegumise tõttu võlgniku pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajal.

Selleks, et kohus saaks võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastada, peab võlgnik ise olema huvitatud kohustustest vabastamise menetluse läbimisest ja täitma menetluse kestel seadusest tulenevaid kohustusi, sh tegelema mõistlikult tulutoova tegevusega või sellist tegevust otsima ning töö või teenistussuhtest saadud tulu loovutama usaldusisikule, kes selle arvelt teeb võlausaldajatele väljamakseid (FiMS § 47, PankrS § 173). Füüsiline isik ei ole kohustatud alustatud menetlust lõpuni läbima ning võib paluda kohtul menetluse lõpetamist ka ennetähtaegselt, s.t enne seda kui saabub seaduses sätestatud tähtaeg võlgniku kohustustest vabastamise otsustamiseks (PankrS § 3 lg 2, TsMS § 477 lg 6).¹⁰⁷ Sellisel juhul lõpetatakse menetlus võlgnikku kohustustest vabastamata ning pankrotinõudeid ja pankrotimenetluse ajal

---

¹⁰⁶ TrtRnKm 21.11.2022, 2-18-4117.

¹⁰⁷ TlnRnKm 8.05.2020, 2-15-8612 p 8.

tekkinud nõudeid võib sundtäita ning neile kohaldatakse aegumise regulatsiooni, mida kajastati käesoleva töö alapeatükis 2.2.3.

Kohus võib jätta võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamata, kui 1) võlgnik on mõistetud süüdi pankroti- või täitemenetluselase kuriteo, maksualase kuriteo või kelmuse eest; 2) võlgnik on viimase kolme aasta jooksul enne usaldusisiku nimetamist või pärast seda andnud tahtlikult või raske hooletuse tõttu ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma majandusliku olukorra kohta, et saada toetusi või muid soodustusi riigilt, kohalikult omavalitsusüksuselt või sihtasutuselt või vältida maksude maksmist; 3) kohus on viimase 10 aasta jooksul enne usaldusisiku nimetamist otsustanud võlgniku kohustustest vabastamise; 4) võlgnik on viimase aasta jooksul enne usaldusisiku nimetamist või pärast seda tahtlikult või raske hooletuse tõttu takistanud võlausaldajate nõuete rahuldamist. Võlausaldajate huvide kahjustamiseks loetakse ka vara raiskamist; 5) võlgnik on tahtlikult või raske hooletuse tõttu esitanud võlanimekirjas ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma vara ja sissetulekute, võlausaldajate ja oma kohustuste kohta, samuti rikkunud tahtlikult või raske hooletusega muid pankrotiseaduses sätestatud kohustusi (PankrS § 171 lg 2 p-des 1-4, FiMS § 45 lg 3 p-d 1-5).

Riigikohus on leidnud, et kohus peab lisaks seaduses sätestatud menetluse algatamata jätmise eelduste kontrollimisele hindama, kas esineb muid asjaolusid, mis õigustaksid kohustustest vabastamise menetluse algatamist.¹⁰⁸ Riigikohus on seisukohal, et menetluse algatamata jätmiseks peab esinema selge ja konkreetne põhjus ning kui võlgniku käitumises ei ole raskelt süülise käitumise tunnuseid, ei ole kohtul alust füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise menetlust algatamata jätta.¹⁰⁹

Maksejõuetusõiguse revisjoni raames tõstatati küsimus, kas kohustustest vabastamise ja võlgade ümberkujundamise menetluse jaoks oleks vajalik eriregulatsioon vangistuses viibivate isikute jaoks.¹¹⁰ Kuna pankrotimenetlus ja kohustustest vabastamise menetlus on atraktiivsed vangide jaoks, tõusetus küsimus, kas kohtul võiks olla seadusest tulenev alus keelduda pankrotiavalduse menetlusse võtmisest või jätta see läbi vaatamata juhul, kui võlgnik taotleb ka võlgadest

---

¹⁰⁸ RKTkm 3-2-1-46-13 p 10.

¹⁰⁹ 3-2-1-121-11 p 12

¹¹⁰ Kriibi, P., Liin, S. Maksejõuetuse revisjoni lähteülesande projekt. Tallinn: 2016, lk 158. - [Maksejõuetusõiguse kodifitseerimise lähteülesande projekt \(just.ee\)](#) (21.04.2022).

vabastamist, kuid asjaoludest nähtuvalt ei oleks võlgadest vabastamine tulemuslik.¹¹¹ Eesti kohtupraktika toetab seisukohta, et kohustustest vabastamise menetlust ei saa ainuüksi võlgniku vangistuse tõttu algatamata jätta. Näiteks ei saa kohtu hinnangul ainuüksi sellest, et võlgnikku on karistatud vangistusega teha järeldust, et võlgnikul puudub võimalus tegeleda tulutoova tegevusega või sellist tegevust otsida ning menetluse algatamata jätmine ei ole seetõttu õigustatud.¹¹²

Riigikohus on pidanud kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmist õigustatuks olukorras, kus pikaajases vangistuses viibiva isiku nõue aegub TsÜS § 157 lg 3 alusel enne vanglakaristust kandva võlgniku vangistuse lõppemist. Kohus leidis, et pankrotimenetluse eesmärgiga ei ole kooskõlas algatada võlgniku kohustustest vabastamise menetlus üksnes selleks, et pikaajases vangistuses olev võlgnik saaks vabaneda oma kohustusest hüvitada kriminaalkohtumenetluse kulud enne nõude aegumist karistuse kandmise ajal.¹¹³ Võttes arvesse, et TsÜS § 157 lg 3 sätestab kümne aasta pikkuse aegumistähtaja ja samal ajal ei kohaldata KarS § 82 lõigetes 4 ja 5 sätestatud aegumistähtaja peatumise alust (vangistuses viibimine), on pikaajases vangistuses viibival isikul siiski võimalik vabaneda nõude tasumise kohustusest, kuid mitte enne selle aegumistähtaja möödumist.

Autor leiab, et kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmine oleks põhjendatud olukorras, kus võlgnikul puudub kohustustest vabanemiseks edulootus, kuna enamuse tema nõuetest moodustavad nõuded, mis võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamisel ei lõpe. Sellisteks nõueteks on õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise ning lapsele või vanemale elatise maksmise kohustused (PankrS § 176 lg 2, FiMS § 50 lg 2). Sellises olukorras kohustustest vabastamise menetluse algatamine piirab autori hinnangul ebaproportsionaalselt kõigi võlausaldajate huve, võttes neilt ära võimaluse mitme aasta kestel, kohustustest vabastamise menetluse ajal, nõudeid sundtäita. Samas on ette teada, et menetlusega ei ole võimalik saavutada eesmärki võlgnik võlgadest vabastada.

Kui kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmine otsustatakse pankrotiseaduse järgi pankrotimenetluse lõpetamisel, on võlausaldajal võimalik pärast pankrotimenetluse lõppemist asuda nii enne kui pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõudeid sisse nõudma (p 2.2.3). Kui

---

¹¹¹ Loide, L. Tartu Maakohus, 08.10.2015.

¹¹² RKTkm 3-2-1-1-13 p 10.

¹¹³ 3-2-1-92-15 p 10.

FiMS-i järgi kohustustest vabastamise menetlust ei algatata, siis ei kuuluta kohus välja ka füüsilise isiku pankrotti. Nendel juhtudel menetlus lõpetatakse, võlausaldajad võivad jätkata nõuete sissenõudmist üldises korras ning nõuetele kulgeb edasi üldine aegumistähtaeg.

Võlgniku kohustustest vabastamisel lõpevad pankrotivõlausaldajate nõuded võlgniku vastu, sealhulgas ka nende pankrotivõlausaldajate nõuded, kes ei ole pankrotimenetluses nõudeid esitanud (FiMS § 50 lg 1, PankrS § 176 lg 1). Õigluse põhimõttest tulenevalt ei lõpe erandina tahtlikult ja õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise nõue, § 176 lg 2).¹¹⁴ Seega kohustustest vabastamise menetluse kaudu võlgnikule antud õigus võlgadest vabanemiseks omab prioriteeti võlausaldaja peamise huvi ees, milleks on enda nõude võimalikult suures ulatuses rahuldamine võlgniku vara arvelt.

Eesti õiguses ei ole pärast pankroti väljakuulutamist võlgniku süülise tegevuse tagajärjel tekkinud rahaliste kohustuste tekkimine ja tasumata jätmise asjaoluks, mis võimaldaks jätta isiku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamata. Võlgniku kohustustest vabastamise otsustamisel hinnatakse FiMS §-s 47 (PankrS § 173) sätestatud kohustuste täitmist (FiMS § 49 lg 5, PankrS § 175 lg 2 p 2). Kohus võib kohustustest vabastamise menetluse kestel nõuetekohaselt kohustusi täitnud võlgniku vabastada kohustustest ka juhul, kui ta ei ole pankrotimenetluse ajal võlausaldajatele nõudeid üldse tasunud, eelkõige kui võlgnik on töötanud, esitanud kohtule aruanded, saanud tasu mitteamestitavas määras. Võlgniku kuritegelik käitumine ja selle tagajärjel tekkinud nõuded ei anna alust võlgnikku pankrotimenetluses rahuldamata jäänud kohustustest vabastamata jätmiseks. Seda ebaõiglasem tundub olukord, kus võlgnikul võib tekkida võimalus vabaneda kohustustest vabastamise menetluse kaudu enda süülise tegevuse tagajärjel tekkinud nõuetest ning lisaks aeguvad pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse ajal sissenõudekeelu tõttu võlgniku süülise tegevuse tagajärjel pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuded.

Seetõttu oleks autori hinnangul põhjendatud kaaluda, kas KarS § 82 võiks sarnaselt võlgniku vangistuses viibimisega näha ette nõuete täitmise peatumise võlgniku pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse ajaks.

---

¹¹⁴ Pankrotiseaduse eelnõu (1085 SE I) seletuskiri, lk 58.

Õiguskantsler on analüüsinud KarS § 82 lõiget 5 osas, mis puudutab rahalise ja varalise karistuse täitmise aegumise peatumist võlgniku vangistuses viibimise ajaks. Sätte alusel pikeneb nõude sissenõudmise aegumise tähtaeg aresti või vangistuses viibitud aja võrra. Õiguskantsler leidis, et KarS § 82 lg-s 5 sätestatud aegumise peatumine on kooskõlas põhiseaduse¹¹⁵ (PS) § 12 lg-ga 1.¹¹⁶

PS § 12 lg 1 sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse ja võrdsuspõhiõiguse erijuhud.¹¹⁷ PS § 12 lg 1 esimese lause kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Õiguskantsler leidis Riigikohtu seisukohtadele tuginedes, et võrdsus viidatud sätte tähenduses tähendab seda, et õigustloovad aktid kohtleks kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi.¹¹⁸ Võrdsuspõhimõtte rikkumise tuvastamiseks tuleb õiguskantsleri hinnangul tuvastada esiteks, kas võrreldavatel on olemas vähim ühine nimetaja, s.t kas on tegemist võrdsete olukordadega ja teiseks hinnata, kas võimalik võrdsete ebavõrdne kohtlemine või ebavõrdsete võrdne kohtlemine on põhjendatud.

KarS § 82 lg 5 puhul on võrreldavateks gruppideks vabaduses viibivad ja vangistuses viibivad süüdimõistetud, keda on karistatud rahalise karistuse või vangistusega. Seega ei ole tegemist võrdsete olukordadega, kuna vabaduses viibivate isikute nõuete sissenõudmine aegub varem kui vangistuses viibivate isikute sissenõudmine. Seega peaks ebavõrdseks kohtlemiseks olema põhjendus. KarS § 82 lg 5 eesmärgiks oli kehtestada üldine aegumistähtaeg rahalise ja varalise karistuse sissenõudmiseks ning võimaldada rahalist ja varalist karistust sisse nõuda ka juhul, kui isik on vangistuses ning rahalist ja varalist karistust ei ole võimalik seetõttu täita. Õiguskantsler leidis muu hulgas, et seadus ei peaks looma süüdimõistetutele tingimusi, mis võimaldaksid tal määratud kohustusest kõrvale hoiduda või vabaneda karistusest. Selline olukord ei oleks kooskõlas ühiskonna õiglustundega ning kohtuotsuse täitmise kohustuslikkusega.¹¹⁹

Autori hinnangul oleks võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajaks karistusõiguslike nõuete täitmise aegumise peatumine põhjendatud, et tagada kõigi võlausaldajate võrdne kohtlemine menetluse ajal. Kui ühise grupina vaadelda pankrotis isikuid, siis on kehtiva

---

¹¹⁵ Eesti Vabariigi Põhiseadus. RT I, 15.05.2015, 2.

¹¹⁶ I. Teder. Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta_KarS § 82 lg 5. Õiguskantsler 26.01.2011 nr 6-1/100957/1007622. -

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/õiguskantsleri_seisukoht_vastuolu_puudumine_karistuse_taitmise_aegumise_peatumine.pdf (17.04.2023).

¹¹⁷ Eesti Vabariigi Põhiseadus. § 12. komm vlj. 2020. - <https://pohiseadus.ee/> (17.04.2023).

¹¹⁸ RKPJKo 3-4-1-8-08 p 20.

¹¹⁹ I. Teder. Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta_KarS § 82 lg 5.

seaduse järgi ebavõrdses olukorras võlgnikud, kelle pankrotimenetluse ajal tekkinud nõuete aegumine on peatunud või katkenud pankrotimenetluse ajaks. Nendelt saab nõuete tasumist nõuda pärast pankrotimenetluse lõppemist, kuid karistusõiguslikud nõuded võivad olla juba aegunud ning võlgnikul seetõttu nende tasumise kohustust ei teki.

Eestis on vangistuses olevatel ja vabaduses viibivatel võlgnikel üldjuhul ühesugune võimalus pankrotimenetluse kaudu kohustustest vabanemiseks. Autori hinnangul ei ole ühtegi mõjuvat põhjendust, miks peaks karistusõiguslike nõuete täitmise vastu saama kaitset läbi enda pankrotimenetluse, kuid mittesüüliste asjaolude tõttu makseraskustesse sattunud võlgnikel seda võimalust ei ole. Lisaks märgib autor, et kui võlgniku vangistuses viibimise ajal on lubatud täitemenetluse läbiviimine võlgniku vara suhtes, siis võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajal on sundtäitmised keelatud. Seega on enne ja pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud võlausaldajad sõltuvalt nõude liigist ebavõrdses olukorras.

Seetõttu leiab autor, et võiks kaaluda KarS §-s 82 otsuse täitma asumise kui ka sundtäitmise aegumistähtaaja peatumise osas eriregulatsiooni võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajaks, nii nagu see on sätestatud teiste nõuete osas TsÜS-s ja MKS-s. See ei võta ära ausal ja seadusekuulekal võlgnikul võimalust vabaneda enda varasematest süüliste tegevuse tagajärjel tekkinud rahalistest nõuetest kohustustest vabastamise menetluse kaudu ning alustada seeläbi uut võlgadevaba elu.

Lisaks leiab autor, et kehtiv regulatsioon käsitleb nõuete sissenõudmist pärast pankrotimenetluse lõppemist ja kohustustest vabastamise menetluse jätkamist juriidilise isiku keskselt. Autori hinnangul tuleks sarnaselt TsÜS § 167 lõikega 4 sätestada, et nõuete mis on tekkinud pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajal ja mida ei saanud esitada pankrotimenetluses, aegumine algab pärast pankrotimenetluse või kohustusest vabastamise menetluse lõppemist.

Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamine või algatamata jätmine, samuti ennetähtaegne lõpetamine, ei muuda ühelgi juhul nõuete aegumistähtaegu ning nõuete aegumistähtaegu arvestatakse selliselt nagu see on ette nähtud pärast võlgniku pankrotimenetluse

lõpetamist (p 2.2.3). See muudab võimalikuks pankrotimenetluses tunnustamata ja pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete aegumise.

3.2. Sissenõude keeld kohustustest vabastamise menetluse ajal

Käesolevas alapeatükis uurib autor, millised piirangud on sätestatud kohustusest vabastamise menetluse ajal nõuete sissenõudmisele ning kuidas see mõjutab nõuete aegumist.

Kohustustest vabastamise menetluse kestel on võlgnik kohustatud tegema väljamakseid pankrotimenetluses rahuldamata jäänud nõuete katteks. Võlausaldajate nõuete tasumine on ette nähtud kohtu poolt nimetatud võlgniku usaldusisiku kaudu. Usaldusisik peab võlgnikult saadud maksed hoidma oma varast eraldi ja need vastavalt pankrotimenetluses koostatud võlausaldajate nimekirjas ettenähtud jaotisele üks kord aastas võlausaldajatele välja maksma (PankrS § 172 lg 2, FIMS § 46 lg 2). Võlgnikul ei ole lubatud usaldusisikule üleantavate sissetulekute arvelt teha väljamakseid isikutele, kelle nõuet ei ole pankrotimenetluse lõpetamise määruses tunnustatud ja rahuldamata nõudena kajastatud.

FiMS § 47 lg 3 (PankrS § 173 lg 3) kohaselt loetakse kohustustest vabastamise menetluse kestel võlgniku töö- või teenistussuhtest või muust sarnasest suhtest saadud tulu või ettevõtlusest saadud tulu nõuded loovutatuks usaldusisikule. Usaldusisik peab sellest tasude maksmiseks kohustatud isikutele teatama. FiMS § 47 lõikes 3 nimetatud tulust peab usaldusisik võlgnikule üle andma sissetuleku osa, millele ei saa sissenõuet pöörata ja täiendava 25 protsenti mittearestitavat määra ületavalt osalt. Kohus võib asjaolusid arvestades määrata sellest erineva määra (FIMS § 47 lg 4). Sissetuleku osa, millele ei saa sissenõuet pöörata, on reguleeritud TMS §-s 132. Lisaks võib võlgnik pärimise teel saadu väärtusest endale jätta poole (FiMS § 47 lg 6, PankrS § 173 lg 6).

FiMS § 48 lg 1 (PankrS § 174 lg 1) sätestab, et võlgniku kohustustest vabastamise menetluse kestel ei saa pankrotivõlausaldajad, sealhulgas need pankrotivõlausaldajad, kes ei ole pankrotimenetluses nõudeid esitanud, pöörata sissenõuet võlgniku varale. Säte keelab seega kohustustest vabastamise menetluse ajal sundtäita nõudeid, mis olid võlgnikul tekkinud enne pankroti väljakuulutamist, olenemata sellest kas nõue pankrotimenetluses esitati ja tunnustati või mitte.

FiMS § 48 lg 2 sätestab, et võlausaldajad, kelle nõue võlgniku vastu on tekkinud pärast pankroti väljakuulutamist, ei saa võlgniku kohustustest vabastamise menetluse kestel pöörata sissenõuet usaldusisikule üleandmisele kuuluvatele rahasummadele. Sätte sõnastuse järgi kehtestatakse sissenõude keeld usaldusisikule üleandmisele kuuluvatele rahasummadele, mitte võlgniku varale (võrdle lg 1). Grammatilise tõlgenduse pinnalt tõusetub küsimus, kas kohustustest vabastamise menetluse kestel võib pöörata sissenõude võlgnikule jäävale mittearestitavale osale, konkreetsemalt 25%-le, mis jääb võlgnikule lisaks mittearestitavale osale ja poolele pärandi teel saadust (FiMS § 47 lg-d 4, 6, PankrS § 173 lg-d 4, 6). Autor leiab, et sellele vastamiseks on vajalik välja selgitada, mis eesmärgil seaduse väljatöötamisel leiti, et võlgnikule võib jääda kasutamiseks suurem summa kui mittearestitav osa oma sissetulekust.

Pankrotiseaduse eelnõu seletuskirjast nähtub, et täiendava sissetuleku jätmisega soovitakse motiveerida võlgnikku suuremat tulu teenima.¹²⁰ Autor leiab, et võlgnikule ette nähtud sissetuleku arestimine ei motiveeri võlgnikku suuremat tulu teenima. Kui võlgnikul puudub arestimise vältimiseks huvi olla tööturul aktiivne, võib see autori hinnangul viia omakorda tulude varjamiseni. Kui võlgnikul puudub ametlik sissetulek mõjutab see pankrotivõlausaldajaid, kellele väljamaksed vähenevad ning seeläbi kannatavad ka töötaja enda sotsiaalsed garantiid. Samuti mõjutaks see majanduskeskkonda riigile tasumata tööjõumaksude kaudu.

Eelnevast tulenevalt leiab autor, et kohustustest vabastamise menetluse ajaks seatud sissenõude keeld on mõeldud eelkõige pankrotivõlausaldajate huve silmas pidades, aga ka võlgnikule võimaluse andmiseks menetluse ajal piiratud ressursidega toime tulemiseks. Kohustustest vabastamise menetluse eesmärgiga ei ole kooskõlas kui menetluse ajal võlausaldajad, kelle nõue on tekkinud pärast pankroti väljakuulutamist, nõudeid võlgnikule kasutamiseks ette nähtud summade arvelt sundtäita saaks, kuid pankrotimenetluses nõudeid esitanud võlausaldajatel sellist võimalust ei ole. Seda enam, et pärast võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpetamist ja võlgniku kohustustest vabastamist pankrotivõlausaldajate nõuded lõpevad. Seetõttu tuleb autori hinnangul PankrS § 174 ja FiMS § 48 sätteid mõista selliselt, et need keelavad enne võlgniku pankroti väljakuulutamist tekkinud ja pankrotimenetluse ajal tekkinud nõuete sundtäitmise.

---

¹²⁰ Pankrotiseaduse eelnõu (1085 SE I) seletuskiri, lk 58.

Seadusandjal tuleks mõelda pigem sellele, kuidas tagada pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud võlausaldajate huvide arvesse võtmine ja kompenseerida täitmise keelust neile tulenevat ebaõiglust. Autor hinnangul saaks seda reguleerida nõuete aegumise peatumise kaudu võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajaks. Maailmapanga analüüsis leitakse, et võlgnikule tuleks anda võimalus pankrotimenetluse kaudu vabaneda nii maksunõuetest kui ka mittekarakteristlikest nõuetest võlgniku vastu.¹²¹ Siinjuures oleks põhjendatud küsida, kas aegumise peatumine peaks kaitsma eelkõige neid võlausaldajaid, kelle nõue on tekkinud võlgniku süülise tegevuse tagajärjel või peaks see hõlmama kõiki võlausaldajaid.

Kohtupraktikas on kohustustest vabastamise menetluse ajal täitemenetluse läbiviimise osas erinevaid arvamusi. Riigikohus käsitles lahendis 3-2-1-124-16 olukorda, kus võlgniku vastu algatati täitemenetlus pärast tema kohustustest vabastamise menetluse algatamist ja usaldusisiku nimetamist. Kohus leidis, et PankrS §-de 172 ja 173 eesmärk on, et võlgniku töö- või teenistussuhtest või muust sarnasest suhtest saadud tulu või ettevõtlusest saadud tulu läheks usaldusisiku kontrolli alla ning usaldusisik saaks selle arvel võlausaldajate nõudeid rahuldada. Kohustustest vabastamise menetluse ajal ei saa algatada täiemenetlust ning pöörata sissenõuet usaldusisikule üleantavatele rahasummadele. Samas ei ole kohus võtnud seisukohta, kas sissenõude pööramine usaldusisiku poolt võlgnikule üleantavatele summadele oleks lubatav juhul, kui võlgnikule jääv osa ületab mittearestitavat osa.¹²²

Tallinna Ringkonnakohus on leidnud pankrotimenetluses esitatud nõuetega seonduvalt, et PankrS § 174 lg 1 mõte ei saa olla täitemenetluse võimaldamine võlgniku kohustustest vabastamise menetluse ajal. Kohus pidas täitemenetluse algatamist põhjendamatuks ka ajal, kui pankrotimenetlus on küll lõppenud, kuid kohtus oli pooleli vaidlus võlgniku kohustustest vabastamise menetluse otsustamise osas.¹²³ Riigikohtu hinnangul ei saa kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmise vaidlustamise korral pankrotimenetluse lõpetamine ja kohustustest vabastamise menetluse algatamine alata erineval ajal.¹²⁴ Sellest järeldub, et kui pankrotimenetlus on lõpetatud, kuid võlgnik on esitanud vastuväite kohustustest vabastamise menetluse algatamata

---

¹²¹ World Bank Report on the Treatment of the Insolvency of Natural Persons. – <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/1780a7a6-1e04-53bd-99c8-dde06425bf3e/content> (21.04.2023), pp 122-123.

¹²² RKTkm 3-2-1-124-16 p 13.1-13.2.

¹²³ TlnRnKm 08.06.2021, 2-21-2905.

¹²⁴ TlnRnKm 08.06.2021, 2-21-2905 p 26-27,

jätmise kohta, ei saa võlausaldajad asuda pankrotimenetluse lõpetamise määruse alusel nõudeid sundtäitma enne, kui jõustunud on ka otsus võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmise kohta.

Autor märgib, et juhtudel kui kohus on jätnud pankrotimenetluse lõppedes võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamata, esitas võlgnik sageli määruskaebuse menetluse algatamata jätmise kohta. Kaebuse lahendamine pikendab omakorda aega, mil võlausaldaja ei saa asuda võlgnikult nõudeid sundkorras sisse nõudma. Isegi kui kohustustest vabastamise menetlus jäetakse lõpuks algatamata, võib sel ajal võlgniku vastu pankrotimenetluse ajal tekkinud nõue täitmise võimatuse tõttu aeguda enne lõpliku lahendi jõustumist.

Tartu Ringkonnakohtus nõustus maakohtu seisukohaga, et kohustustest vabastamise menetluse ajal on võimalik pöörata sissenõudeid PankrS § 174 lõikes 4 sätestatud 25%-le mittesissenõutavat sissetulekut ületavale osale, mille usaldusisik annab võlgnikule üle vabaks kasutamiseks. Kohus leidis, et sundtäitmine ei ole välistatud ka pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud kohustuse suhtes, kuid nende täitmine toimub alles pärast võlgnikule endale jääva mittesissenõutava sissetuleku määramist.¹²⁵

Viidatud lahenditest ei nähtu, kas täituri olid täitemenetluse algatamisel teadlikud võlgniku suhtes läbiviidavast kohustustest vabastamise menetlusest. Autori hinnangul võib praktikas kohustustest vabastamise menetluse kestel võlgniku suhtes täitemenetluse algatamine aset leida ka seetõttu, et täituri ja sissenõudjal puudub info võlgniku kohustustest vabastamise menetluse algatamise kohta.

Pankrotiseadusest tulenevalt on kohtul kohustus viivitamata avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded pankrotiteade, milles märgitakse pankroti välja kuulutanud kohtu nimi, otsuse tegemise kuupäev ja kellaaeg, andmed võlgniku ja halduri kohta, ettepanek võlausaldajatele oma nõuete esitamiseks ja nõuete esitamise tähtaeg ning võlausaldajate esimese üldkoosoleku toimumise aeg ja koht ning nõude tähtaegselt esitamata jätmise tagajärjed (PankrS § 33 lg-d 1 ja 2). Pankrotiseadus ega FiMS ei näe ette teate avaldamist kohustustest vabastamise menetluse algatamise kohta. Samas tuleb teade avaldada PankrS § 175 lg 7 ja FiMS § 49 lg 14 kohaselt võlgniku kohustustest vabastamise või vabastamata jätmise kohta ning ka pankrotimenetluse

---

¹²⁵ RrtRnKm 27.12.2017, 2-17-13342.

lõpetamise kohta PankrS § 163 lg 7 alusel. Menetluse kohta info avaldamine kaitseks võlgnikku kohustustest vabastamise menetluse kestel lubamatute sissenõudmiste eest. Samuti on see teave oluline sissenõudjale, et vältida hilisemaid vaidlusi lubamatu sissenõudmise osas.

Kuna pärast pankroti väljakuulutamist võib nõuet sisse nõuda nii algse täitedokumendi kui ka pankrotimenetluse lõpetamise määruse alusel, võib tekkida olukord, kus täitmisele võetakse algse täitedokumendi alusel enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõue, mille rahuldamine peaks toimuma pankrotimenetluse lõpetamise määrukses toodud jaotuskava alusel.

Autor leiab, et mida lühema aja möödudes pärast pankroti väljakuulutamist tekivad võlgnikul uued kohustused riigi ees, seda suurem on tõenäosus, et kohustustest vabastamise menetluse lõppedes ei ole neid enam võimalik täitma asuda aegumise tõttu.

KOKKUVÕTE

Magistritöös uuris autor, kas avalik-õiguslike nõuete sissenõudmine võib muutuda füüsilisest isikust võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajal võimatuks aegumise tõttu. Täiendavalt analüüsis autor uurimistulemustest lähtudes aegumise regulatsiooni muutmise vajadust füüsilisest isikust võlgniku pankroti- ja kohustustest vabastamise menetlusega seondult ning teeb ettepanekud regulatsiooni täpsustamiseks ja muutmiseks.

Autor uuris nõuete aegumist maksejõuetusavalduse esitamisest kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni, analüüsis igas menetlusetapis, kas aegumistähtaja arvestamine peatub või katkeb ning millised võimalused on võlausaldajatel võlgnikult nõuete sissenõudmiseks võlgniku pankroti- ja kohustustest vabastamise menetluse ajal. Igas peatükis on toodud järeldused vastava etapi tulemuste kohta. Kokkuvõttes toob autor välja olulisemad järeldused.

Aegumise regulatsioon sisaldub erinevates seadustes. Aegumistähtaegade arvestamisel tuleb võtta arvesse vastavale nõudeliigile kohaldatavat aegumise regulatsiooni. Töös analüüsitud maksunõuete aegumist reguleerib maksukorralduse seadus ning väärteo- ja kriminaalasjas riigi kasuks välja mõistetud rahaliste nõuete aegumist karistusseadustik. Kuna pankrotimenetluses on kõik nõudeliigid võrdse osakaaluga, siis toimub pankrotimenetluse ajal kõigi nõuete rahuldamine pankrotiseaduses sätestatud korras. Samas ei reguleeri pankrotiseadus töös analüüsitud nõuete aegumistähtaegu.

Kohtupraktika toetab väärteo- ja kriminaalasjades võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud rahaliste nõuete rahuldamist pankrotiseaduses sätestatud korras ning võlgniku võimalust vabaneda tema süüülise tegevuse tagajärjel tekkinud nõuetest kohustustest vabastamise menetluse kaudu. Kui seadusandja leiab, et võlgniku pankrotimenetluse korral tuleb kohaldada rahaliste nõuete sissenõudmisele pankrotiseaduse sätteid, on autori hinnangul vajalik pankrotimenetluses karistusõiguslikele nõuetele pankrotiseaduse sätete kohaldamine selgesõnaliselt sätestada, nii nagu seda on tehtud maksukorralduse seaduses kui eriseaduses.

Täitemenetlus lõpetatakse seoses pankroti väljakuulutamisega, kuid puudub regulatsioon väärteo- ja kriminaalasjas võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud rahaliste nõuete sissenõudmise ja täitmise aegumise kohta pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse ajal.

Kohtupraktikas väljendatud seisukohtade kaudu jõudis autor järeldusele, et enne võlgniku pankroti väljakuulutamist jõustunud väärteo- või kriminaalasjas tehtud lahendi täitmise aegumine peatub alates nõude esitamisest pankrotimenetluses kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni. Seni kui nõudeavaldust ei ole pankrotihaldurile esitatud kohaldub karistusõiguslikele nõuetele KarS §-s 82 sätestatud üldine aegumise regulatsioon. Pärast pankrotimenetluse lõppemist kohaldatakse pankrotimenetluses tunnustatud ja rahuldamata jäänud karistusõiguslikele nõuetele TsÜS § 157 lõikes 3 sätestatud kümne aastast aegumistähtaega, mitte KarS § 82 lõigetes 4 ja 5 sätestatud sundtäitmise aegumistähtaegu. Aegumine ei peatu nende nõuete osas, mis on jäänud pankrotimenetluses esitamata või mis on tekkinud pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist. Sellisel juhul arvestatakse aegumistähtaega väärteo- või kriminaalasjas tehtud otsuse jõustumisest, v.a juhul kui otsuse tasumiseks on ette nähtud pikem tähtaeg.

Võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse kestel ei ole võlausaldajatel võimalik pankrotivõlgniku vastu suunatud nõudeid sundtäita seadusest tulenevate piirangute tõttu. Sel põhjusel ei ole võimalik ka riigil asuda väärteo- ja kriminaalasjades võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud rahalisi nõudeid sundtäitma seaduses sätestatud aja jooksul ja korras. Karistusseadustiku aegumise regulatsioon on mõeldud muu hulgas kaitsma võlausaldajat riigi suutmatuse eest nõudeid täita, kuid pankrotimenetluse ajal nõuete mitte täitma asumine ei tulene mitte riigi suutmatusest vaid seadusega seatud piirangutest.

Autori hinnangul ei arvesta kehtiv seadusandlus piisavalt füüsilise isiku pankrotimenetluse erisustega ja füüsilise isiku nõuete struktuuriga, eriti nõuete osas, mis tekivad võlgniku süülise tegevuse tagajärjel pärast tema pankroti väljakuulutamist. Sissenõudmise keelu tõttu võib pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud väärteo- ja kriminaalasjades tekkinud nõuete, aga ka deklareeritud maksukohustuste¹²⁶, sissenõudmine muutuda võimatuks, kuna nõudeid ei saa seaduses sätestatud ajal sisse nõudma asuda. Autori hinnangul ei peaks võlgnik enda süülise

---

¹²⁶ Näiteks võlgniku esitatud füüsilise isiku tuludeklaratsiooni alusel tasumisele kuuluv tulumaksunõue.

tegevuse tõttu tekkinud kohustustest vabanema seetõttu, et võlgniku suhtes on käimas pankroti või kohustustest vabastamise menetlus ja temalt ei saa seetõttu kohustuse täitmist nõuda.

KarS § 1 lg 1 mõtte kohaselt peaksid süütegude eest karistamise üldised alused ja piirid, sh süütegude aegumistähtajad olema sätestatud karistusseadustikus.¹²⁷ Autori hinnangul oleks pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete puhul põhjendatud ja põhiseaduspärane aegumise peatumise regulatsiooni lisamine karistusseadustikku selliselt, et aegumine peatub võlgniku pankroti väljakuulutamisel ja kestab kuni pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse lõpetamiseni (3.1.). See leevendaks võlausaldajale menetluse ajaks seatud piirangutest tulenevat negatiivset mõju.

Võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajal ei saa võlausaldajad võlgniku vastu suunatud nõudeid sundtäita. Võttes arvesse võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse kestust ning menetluste ajaks seatud sissenõudepiiranguid on suur tõenäosus, et pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud karistusõiguslikke nõudeid ei saa sisse nõuda aegumise tõttu ning võlgnik vabaneb nende tasumise kohustusest enne pankrotimenetluse või kohustustest vabastamise menetluse lõppemist (2.2.1.-2.2.2).

Maksunõuete sundtäitmise aegumistähtaeg katkeb võlgniku pankroti väljakuulutamisel ning katkemise mõju kestab kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni, v.a. massikohustused. Nõude aegumistähtaja katkemise seisukohast ei oma tähendust kas võlausaldaja nõue on võlgniku vastu tekkinud enne või pärast pankroti väljakuulutamist ning kas nõue on pankrotimenetluses tunnustatud või mitte. Maksusunõuete sundtäitmise aegumistähtaeg on viis aastat (MKS § 132). Sundtäitmise aegumistähtaja arvestamine katkeb võlgniku pankroti väljakuulutamisega nii enne kui pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuetele (2.2.1.-2.2.2).

Pärast pankrotimenetluse lõppemist on võimalik võlausaldajal sisse nõudma asuda nõudeid, mille aegumistähtaeg ei ole möödunud, eeldusel, et võlgniku suhtes ei jätku kohustustest vabastamise menetlus. Kohustustest vabastamise menetluse ajaks on sätestatud sissenõudekeeld võlgniku varale ja usaldusisikule üleantavatele rahasummadele. Pärast kohustustest vabastamise menetluse lõpetamist ei saa sisse nõuda nõudeid, millest kohus on võlgniku kohustustest vabastamise

---

¹²⁷ RKKKo 3-1-1-32-08 p 15.

menetluse lõpetamisel vabastanud või millest seadusest tulenevalt ei ole võimalik kohustustest vabastamise menetluse kaudu vabaneda. Eestis on võimalik kohustustest vabastamise menetluse kaudu vabaneda väärteo- ja kriminaalasjas võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud rahalistest kohustustest. Ülejäänud nõudeid võib asuda sisse nõudma.

Kehtiv regulatsioon ei võimalda lugeda nõuete aegumistähtaega peatunuks või katkenuks võlgniku kohustustest vabastamise menetluse ajaks olenemata nõude liigist ja sellest, kas nõuded on tekkinud enne või pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist.

Kokkuvõtvalt jõudis autor järeldusele, et avalik-õiguslike nõuete sissenõudmine võib muutuda võlgniku pankrotimenetluse ja kohustustest vabastamise menetluse ajal võimatuks aegumise tõttu. Nõuete aegumist nii pankrotimenetluse kui ka kohustustest vabastamise menetluse ajal mõjutavad nii menetluste ajaks seatud sissenõudepiirangud kui ka menetluse kestus. Mida lühem on menetluste kestus kokku, seda varem on võimalik võlausaldajal nõuda võlgnikult pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud rahaliste nõuete tasumist ning väheneb nõuete aegumise tõenäosus. Mida kauem kestab kohustustest vabastamise menetlus, seda suurem on võimalus, et pärast pankroti väljakuulutamist võlgnikul tekkinud rahalised kohustused aeguvad enne kohustustest vabastamise menetluse lõppemist.

Autori hinnangul ei peaks võlgnik vabanema kohustustest juhul, kui ta ei korrigeeri enda käitumist ning näita üles omapoolset valmisolekut panustada uude algusesse. Kui võlgnik kohustustest vabastada ja tal on tekkinud uued võlgnevused, siis ei ole kohustustest vabastamise menetlus täitnud enda eesmärki. Võlgnik oli enne pankrotimenetlust maksejõuetu ja tõenäoliselt on seda ka pärast kohustustest vabastamise menetluse lõpetamist, seda juhul kui nõuded ei ole enne menetluse lõpetamist juba aegunud. Autori hinnangul on üheks võimaluseks keelduda võlgnikku vabastamast tema süülise tegevuse tagajärjel tekkinud nõuetest juhul, kui tal tekivad uued kohustused enda süülise tegevuse tagajärjel. Autor leiab, et võlgnikku tuleb motiveerida hoiduma uutest süütegudest, mitte anda talle võimalus igal juhul enda süülise tegevusega tekkinud kohustustest vabaneda. Käesoleva töö analüüsist nähtub, et pankroti ja kohustustest vabastamise menetlust saab ära kasutada uutest võlgadest vabanemiseks (aegumise tõttu).

Autori hinnangul jäävad karistusõiguslikud eesmärgid tahaplaanile, kui võlgnikul pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud rahalise karistuse ja menetluskulude nõuded jäävad sissenõudmata täitmise võimatuse tõttu, kuna isikule on antud kohustustest vabastamise menetluse kaudu võimalus uueks alguseks. Samuti ei peaks autori hinnangul kohustustest vabastamise menetlus olema vahendiks pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist kriminaalasjas või väärteoasjas võlgnikult riigi kasuks välja mõistetud rahaliste nõuete tasumisest vabanemiseks.

Ühegi seaduse muutmise ei peaks toimuma läbimõtlemata. Nii nagu V. Kõve on hiljuti leidnud, et normikoosluste muutmisel on hädavajalik üheksa korda mõelda, enne kui seal midagi muutma hakata.¹²⁸ Autor loodab, et käesolev töö pakub mõtteainet ja arutelu jõudmaks selgusele, kas füüsiliste isikute maksejõuetusemenetlusi arvesse võttes vajab kehtiv regulatsioon muutmist.

---

¹²⁸ Kõve, V. *Juridica* 8/2022, lk 550, p 9.

TIME LIMITATION PERIODS FOR PUBLIC-LAW CLAIMS UNDER NATURAL PERSONS' BANKRUPTCY PROCEDURE AND UNDER THE PROCEDURE TO RELEASE A DEBTOR FROM OBLIGATIONS

Summary

Bankruptcy proceedings are used to satisfy creditors' claims from a bankrupt debtor's estate according to the rules provided by the Bankruptcy Act (BA). It is possible for a natural person debtor to be released from their obligations through bankruptcy proceedings (§ 2 BA). The Bankruptcy Act regulates the conduct of bankruptcy proceedings and of proceedings to release a debtor from their obligations, yet does not contain provisions governing limitation periods for claims.

On 01.07.2022, the Natural Person Insolvency Act (NPIA) entered into force. The NPIA applies to proceedings initiated on insolvency petitions filed after its entry into force. Bankruptcy petitions and petitions to obtain release from obligations that were filed prior to 01.07.2022 are subject to the provisions of the version of the Bankruptcy Act in force until 30.06.2022. Going forward, bankruptcy proceedings will continue to be conducted following the rules provided by the Bankruptcy Act.

The aim of the Master's thesis at hand is to ascertain whether, during bankruptcy proceedings or proceedings to release a debtor from their obligations, claims against the debtor can become unenforceable due to expiry of the limitation period. To achieve this aim, the author proposes to answer the following research questions: 1) What are the rules that govern the running of the limitation periods of claims and how do they interact during the various stages of bankruptcy proceedings and during proceedings to release the debtor from their obligations? 2) Is the running of the claims' limitation period suspended or interrupted during bankruptcy proceedings or proceedings to release the debtor from their obligations? 3) What restrictions apply to enforcement of claims during bankruptcy proceedings and proceedings to release the debtor from their obligations?

The author has also set herself a secondary aim – to assess, based on the results of her research, whether the rules on limitation periods should be amended in relation to bankruptcy proceedings and proceedings to release a debtor from their obligations.

The author focuses on the time limitation of public-law claims, especially of fines given in misdemeanour proceedings, of monetary penalty sentences handed down under the Penal Code, of compensations for costs of the case awarded from the debtor in favour of the State and of natural persons' tax obligations. In Estonia, it is possible, through bankruptcy proceedings or proceedings to release the debtor from their obligations, to be discharged from tax obligations as well as from monetary obligations that the debtor has been ordered to perform in favour of the State in a misdemeanour or a criminal case.

The thesis employs an analytical and a comparative research method. The analytical method is used for Estonian legislative instruments which the author analyses through the prism of legal opinions expressed in the case law of the courts and in legal literature. In her analysis of statutes, the author employs the grammatical, systematic, logical and teleological methods of interpretation. The comparative method is used to consider the current and post-reform rules for the procedure to release a debtor from obligations.

Chapter 1 of the thesis deals with the concept of time limitation and provides a general overview of the relevant rules. For the author's purposes, the general rules of the field consist of time limitation rules that apply to a claim type before it is caught by the special rules of bankruptcy procedure or of the procedure to release a debtor from obligations. Chapter 2 looks at various stages of bankruptcy procedure which may raise questions concerning the start date of the time limitation period and concerning the suspension or interruption of such a period. In addition, the author analyses the enforceable title aspect of court orders made under the bankruptcy procedure. Chapter 3 analyses the connections between the bar to claim enforcement provided by the rules of the procedure to release a debtor from their obligations (§ 174 BA, § 48 NPIA).

There is no single statute in the Estonian legal system to govern limitation periods for all types of claim. Time limitation rules are provided by several different statutes. The definition of time limitation is provided by subsection 1 of § 142 of the General Part of the Civil Code Act (GPCCA),

under which a claim (defined as the right to require another to perform, or abstain from, a certain act) expires after a limitation period provided by statute (the limitation period) has elapsed. In addition to the GPCCA rules concerning time limitation, this thesis also analyses the time limitation rules provided by the Taxation Act (TA) and by the Penal Code (PC) in conjunction with the BA and NPIA.

The analysis carried out by the author leads her to conclude that the shortest time limitation periods are those that apply to the filing for enforcement of decisions entered in misdemeanour cases. Under § 82(1)(3) PC, enforcement of a decision rendered in a misdemeanour case cannot start when a period that exceeds one year has elapsed following its entry into effect. When three years have elapsed, enforcement can no longer be started on judgments rendered in respect of a criminal offence of the second degree (§ 82(1)(2) PC) and five years' passage excludes the commencement of enforcement regarding a judgment concerning a criminal offence of the first degree. Five years is also the limitation period provided in respect of the enforcement of tax claims (§ 132 TA).

Once a bankruptcy declaration has been entered, the distinction between pre-declaration and post-declaration claims applies. Claims that accrued before the declaration are satisfied according to the rules provided by the BA. The running of the time limitation period of such claims is suspended under § 162(2)(1) BA when the claim is filed in bankruptcy proceedings. The effect of the suspension ends when bankruptcy proceedings are concluded. The Taxation Act (TA) provides special rules that apply to tax claims. Under § 132(5) TA the time limitation period of compulsory enforcement is interrupted by the declaration of bankruptcy. The new limitation period starts to run from 1 January of the year following that during which bankruptcy proceedings were concluded (§ 132(6) TA). The Penal Code does not treat the fact of the declaration of bankruptcy as a ground for suspension or interruption of the time limitation of claims. For a claim that is recognised in bankruptcy proceedings, the limitation period is ten years starting from the conclusion of proceedings (§ 157(3) BA).

The regular period of the procedure to release a debtor from obligations is five years (§ 175(1) BA). For the duration of the procedure, the law does not provide for any suspension or interruption of the time limitation periods applicable to claims. In the author's view, suspension or interruption rules should apply because otherwise the interests of creditors whose claims have accrued after the

declaration of bankruptcy are left unprotected. The author finds that claims that result from the debtor's intentional or negligent actions and from their delinquent behaviour merit special attention. In a situation where a debtor is insolvent, monetary penalties can be converted into a term of imprisonment or of community service. Conversion of the sentence is decided by the court on an application of the party seeking enforcement. In respect of an award of the costs of the case under criminal procedure (§ 175 CCrP) – i.e., the defence counsel's fee, expert assessment fees, the compensation levy payable under a judgment of conviction – enforcement may commence, accordingly, within one, three or five years following the entry into effect of the decision or judgment. At the same time, the procedure to release the debtor from obligations imposes a bar to claim enforcement, which renders compulsory enforcement impossible. A debtor should not be able to avoid complying with their sanction or sentence, or compensating for the costs of the case, for the reason that they have been declared bankrupt or that proceedings to release them from their obligations have been initiated.

The NPIA reform will shorten the regular period of release proceedings to three years and will make it run from the declaration of bankruptcy. This reduces the duration of the proceedings considerably, because bankruptcy proceedings will no longer be followed by the period of release from obligations – instead, the two will run concurrently in their entirety or in part. Hence, in the view of the author, the reform reduces the likelihood that claims will become time-limited during bankruptcy proceedings or during proceedings to release the debtor from obligations; however, will not affect the situation concerning claims whose limitation period is set at one year.

The author reached the conclusion that claims that accrue after the declaration of bankruptcy may become time-limited during bankruptcy proceedings or during proceedings to release the debtor from obligations. Since time-limited claims can no longer be presented for compulsory enforcement, the debtor effectively avoids paying them.

During bankruptcy proceedings and proceedings to release a debtor from their obligations, there is a bar on compulsory enforcement on the debtor's property. This means that creditors can start to enforce claims that accrued following the declaration of the debtor's bankruptcy only after the end of bankruptcy proceedings. In situations where bankruptcy proceedings are followed by proceedings to release the debtor from their obligations, the bar remains in place until the

proceedings are concluded. In the author's view, it would be justified to suspend the limitation period of claims until the time when it is actually possible for the creditor to enforce these. The corresponding grounds should be inserted in the Penal Code as well as in the Taxation Act.

KASUTATUD ALLIKAD

Viidatud kirjandus

1. Agarmaa, M., Andrekson, S. Võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte mõju pankrotimenetlusele. – Juridica 8/2022.
2. Alekand, A. Täitemenetlusõigus. 3. tr. Tallinn: Juura 2017.
3. Eesti Vabariigi Põhiseadus. Komm vlj. 2020. - <https://pohiseadus.ee/>
4. Füüsilise isiku maksejõetuse seaduse eelnõu (575 SE). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e8d8a377-75b6-446e-81fd-11d0c256b73a/F%C3%BC%C3%BCsilise+isiku+maksej%C3%B5uetuse+seadus>
5. Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu seletuskiri (575 SE). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e8d8a377-75b6-446e-81fd-11d0c256b73a/fuusilise-isiku-maksejõuetuse-seadus>
6. Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu (575 SE) seletuskiri, lisa 2 (märkused ja ettepanekud). Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda. Täiendava arvamuse esitamine füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse eelnõu kohta. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e8d8a377-75b6-446e-81fd-11d0c256b73a/fuusilise-isiku-maksejõuetuse-seadus>
7. Karistusseadustik. Komm vlj. Koost Sootak, J., Pikamäe, P. 5. vlj. Tallinn: Juura 2021
8. Karistusseadustiku ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (360 SE) seletuskiri (361). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ad9fa083-4f42-34f5-1243-7340aac5dead/karistusseadustiku-ja-maksukorralduse-seaduse-muutmise-seadus>
9. Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Euroopa Liidu õigusest tulenevad rahatrahvid) eelnõu (94 SE) seletuskiri. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/1bfa1944-2de6-449d-a788-887bc84cfd0f/karistusseadustiku-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus-euroopa-liidu-õigusest-tulenevad-rahatrahvid>
10. Kasak, A. jt.(koost.). Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs. Lõppraport. - <https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/analuus-kontseptsioon.pdf>
11. Kerstna-Vaks, K. Pankrotimenetluse kulud – vältimatu osa pankrotimenetlusest. – Juridica VI/2008

12. Kirsipuu, K. Jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude ja muust täitedokumentid tuleneva nõude täitmise aegumine. Õiguskeel 2021/3. - <https://www.just.ee/oigusloome-arendamine/oiguskeel/ajakiri-oiguskeel#item-3>
13. Kriibi, P., Liin, S. (koostajad). Maksejõuetuse revisjoni lähteülesande projekt. Tallinn 2016. - [Maksejõuetusõiguse kodifitseerimise lähteülesande projekt \(just.ee\)](#)
14. Kõve, V. Aegumise peatumine hagi esitamise või muu menetlustoimingu tegemisega kohtus või kohtuväliselt. – Juridica VII/2010
15. Kõve, V. Populistliku õigusloome ohtudest eraõiguses. Aegumistähtaegade näide. – Juridica 8/2022
16. Loide, L. Arvamuse esitamine maksejõuetusõiguse revisjoni ettevalmistamisele. Tartu Maakohus. 08.10.2015 nr 12-1/15/9861. - [tartu_maakohtu_ettepanekud.pdf \(just.ee\)](#)
17. Madise, Ü. Täitemenetluse ja pankrotimenetluse ebaõiglusest. Õiguskantsleri Kantselei. 28.03.2018 nr 6-1/180200/1801480. - https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/T%C3%A4itemenetluse%20ja%20pankrotimenetluse%20eba%C3%B5iglusest_0.pdf
18. Maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (414 SE) seletuskiri. – <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/ea0f1693-6935-46ba-a4be-725a1c7fe046/Maksukorralduse%20seaduse%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>
19. Pankrotiseaduse eelnõu (1085 SE I) algtekst ja seletuskiri. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/7f777586-e72c-319a-a0e7-3133fa683678/Pankrotiseadus>
20. Priimägi, K. “Fresh Start” teooria rakendamine kohustustest vabastamise menetluses. Magistritöö. Juhendaja Anto Kasak. Tallinn: Tartu Ülikool 2017. - https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57067/priimagi_ma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
21. Schihalejev, M., Saarma, T., Draba, E. Conditions for the bankruptcy of natural persons: Which Baltic State is the most attractive for bankruptcy? – International Comparative Jurisprudence Vol. 7 No. 1 (2021), p 108. - <https://doi.org/10.13165/j.icj.2021.06.008>
22. Seletuskiri maksukorralduse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (507 SE) juurde. - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/066eb9a9-b554->

- [4728-b7ae-15fa4972b49a/maksukorralduse-seaduse-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus](https://www.riigikohus.ee/otsus/4728-b7ae-15fa4972b49a/maksukorralduse-seaduse-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus)
23. Staehr, K., Kukk, M. The over-indebtedness of European households: updated mapping of the situation, nature and causes, effects and initiatives for alleviating its impact – Final Report. Part 2: Country reports. Estonia, pp 104-106. - <https://ecd.eu/wp-content/uploads/2020/03/Alleweldt-et-al-2013-The-over-indebtedness-of-European-households-updated-mapping-of-the-situation-nature-and-causes-effects-and-initiatives-for-alleviating-its-impact-part-2.pdf>
24. Teder, I. Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta_KarS § 82 lg 5. Õiguskantsler 26.01.2011 nr 6-1/100957/1007622. - https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_seisukoht_va_stuolu_puudumine_karistuse_taitmise_aegumise_peatumine.pdf
25. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Komm vlj. Varul, P. (koost) jt. Tallinn: Juura 2010.
26. Täitemenetluse reformi riiginõuete sissenõudmise ümberkorraldamise tulu-kulu analüüs. Lõpparuanne. 21.05.2019. - <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:615548/406975/page/1>
27. Täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri (315 SE). - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/de58623d-5a79-4e1e-aac2-9236dd8c6332/T%C3%A4itemenetluse%20seadustiku%20ja%20teiste%20seaduste%20muutmise%20seadus>
28. Varul, P. Pankrotiseadus: 30 aastat reforme. Ettekanne rahvusvahelisel konverentsil “Maksejõuetusõiguse revisjon – uut maksejõuetusõiguses. Pankrotiseadus 30 aastat”. - <https://sisu.ut.ee/ps30/ettekanded>
29. Varul, P. Pankrotiseaduse uued parandusettepanekud. Juridica 2008/6.
30. Varul, P. Mida tähendab nõude aegumine ja mida see endaga kaasa toob? - Edasi.org, 15.07.2020. - <https://edasi.org/62939/paul-varul-mida-tahendab-noude-aegumine-ja-mida-see-endaga-kaasa-toob/>
31. Varul, P. jt (koost). Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Komm vlj. Tallinn: Juura 2010.
32. Vootele, H., Sootak, J. Süüteo ja otsuse täitmise aegumine. Juridica V/2008
33. World Bank Report on the Treatment of the Insolvency of Natural Persons . – <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/1780a7a6-1e04-53bd-99c8-dde06425bf3e/content>

Õigusaktid

34. Eesti Vabariigi Põhiseadus. RT I, 15.05.2015, 2.
35. Füüsilise isiku maksejõuetuse seadus.- RT I, 23.12.2022, 27.
36. Karistusseadustik¹. – RT I, 06.01.2023, 4.
37. Kriminaalmenetluse seadustik¹. – RT I, 11.03.2023, 24.
38. Maksejõuetusavalduse esitamisel ja võlgade ümberkujundamise menetluses kasutatavate vormide kehtestamine. Justiitsministri 29.06.2022 määrus nr 15.
39. Maksukorralduse seadus¹. – RT I, 11.03.2023, 63.
40. Perehüvitiste seadus. RT I, 11.01.2023, 9.
41. Pankrotiseadus. – RT I 2003, 17, 95...RT I, 01.03.2023.11.
42. Tsiviilkohtumenetluse seadustik¹. – RT I, 11.03.2023, 30.
43. Tsiviilseadustiku üldosa seadus. – RT I, RT I, 20.06.2022, 33.
44. Täitemenetluse seadustik¹. – RT I, 06.01.2023, 17.
45. Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus. – RT I, 20.06.2022, 39.
46. Väärteomenetluse seadustik. – RT I, 27.01.2023, 26.
47. 20. juuni 2019. aasta Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv). – ELT L172/18.

Kasutatud kohtupraktika

Riigikohtu lahendid

RKHKo 3-3-1-5-04

RKÜKm 3-3-1-39-05

RKTKm 3-2-1-71-06

RKHKo 3-3-1-63-07

RKPJKo 3-4-1-8-08

RKKKo 3-1-1-32-08
RKKKo 3-1-1-118-09
RKTko 3-2-1-12-10
RKTkm 3-2-1-154-10
RKTkm 3-2-1-121-11
RKTkm 3-2-1-1-13
RKTkm 3-2-1-46-13
RKTko 3-2-1-141-13
RKKKo 3-1-1-40-14
RKÜKo 3-2-1-82-14
RKTko 3-2-1-92-14
RKTkm 3-2-1-92-15
RKHko 3-3-1-4-16
RKTkm 3-2-1-19-16
RKTko 3-2-1-119-16
RKTkm 3-2-1-124-16
RKEkm 2-17-12525
RKHko 3-19-1257
RKTkm 2-19-4765
RKTko 2-20-3353
RKTkm 2-21-8631

Ringkonnakohtute lahendid

TlnRnK 20.05.2014, 2-13-5277
TrtRnK 29.08.2018, 3-17-1281
TrtRnKm 26.08.2019, 4-19-3344
TlnRnKm 8.05.2020, 2-15-8612
TrtMK 18.06.2020, 2-20-1831
TlnRnKm 23.03.2021, 4-20-4064

TlnRnKm 20.09.2021, 2-21-6936

TlnRnKm 6.04.2022, 4-22-288

TrtRnKm 12.09.2022, 4-22-2053

TrtRnKm 21.11.2022, 2-18-4117

TrtRnKm 17.01.2023, 2-22-6427

Maakohtu lahend

HMK 30.06.2021, 2-20-128707

Rahvusvaheline kohtulahend

Supreme Court of United States. 292 U.S. 234 (1934). Local Loan CO. v. Hunt. No 783. - https://scholar.google.com/scholar_case?case=7870978431784548905&q=292+U.S.+234&hl=en&as_sdt=800006

Lühendid

RKÜK – Riigikohtu üldkogu

RKPJK – Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium

RKHK – Riigikohtu halduskolleegium

RKKK – Riigikohtu kriminaalkolleegium

RKTK – Riigikohtu tsiviilkolleegium

RKEK – Riigikohtu erikogu

HMK – Harju Maakohus

TrtMK- Tartu Maakohus

TlnRnK – Tallinna Ringkonnakohus

TrtRnK – Tartu Ringkonnakohus